

Bábel Balázs

A hit erejével

**Dr. Bábel Balázs metropolita,
Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye érseke
2012 októbere és 2013 februárja között
elhangzott beszédeiből szerkesztett válogatás**

**Szerkesztette:
Koloh Elek**

Kecskeméti Wojtyla Ház Karitasz Könyvek

Szeretettel ajánljuk ezt a kötetet a kecskeméti
Karol Wojtyla Barátság Központ Sorsközösségének;
különösen fő támogatóinknak, **Pintér Józsefnek,**
a Seniorátus elnökének, valamint a sok száz
rendszeres segítőnek. Pártolóinknak köszönhetjük,
hogy e könyv eladott példányainak árát
a szegények ételmezésére fordíthatjuk.

Könyvünk megjelenését támogatták:

Autó Univerzál Kft.
Bács-Kiskun Megyei Építészkamara
Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
Bimbó Imre
Charolais Kft.
Dabasi Római Katolikus Egyházközség
Dimenzió Borászat
Ízfaktor Kft.
Kefag Zrt.
Kiskunfélegyházi Malom Kft.
Kecskeméti Termostar Hőszolgáltató Kft.
Korda Kiadó
lovag Kenyeres Dénes nyá. alezredes, Kecskemét
Mátyás Király Gyógyszertár
Merkbau Kft.
Mizsevíz Kft.
Modinvest Kft.
Orell Zsolt
Orgovány és Vidéke Takarékszövetkezet
Pax Gyógyszertár, Tiszakécske
Piarista Rendház, Kecskemét
Tarapcsik Sándor könyvkötő mester
Temesvári család
Verbau Kft.

HIT ÉVE 2012
2013

Szent György napi templombúcsún celebrált magyar nyelvű szentmisét legutóbb dr. Bábel Balázs érsek Kalocsa szerbiai testvérvárosában, Kúlán. Ott készült a fenti felvétel. A metropolita ez alkalommal is a hit fontosságát hangsúlyozta

Evangeliumi tanúságtétel a hit bátorságával

Hit és erő a legszorosabban összetartozik, mivel ahhoz, hogy az emberre jellemző egyik legnagyobb döntést, a hitvallást ki tudjuk mondani, ahhoz minden képességünkre – testi, szellemi és lelki összetevőinkre – szükségünk van. A hit ingyenes ajándék, és mégis meg kell küzdeni érte. Átszövi mindennapjainkat, de pontos kifejezőmódját keresnünk kell. A bizalom, a remény, az őszinteség és a becsület mind társfogalmai a hitnek, mely döntő módon határozza meg nemcsak földi utunkat, hanem végső sorsunkat is. Jézus a követőitől mindig hitet kért, s utolsó szavai is erre utalnak, amikor kijelentette, hogy „aki hisz, az üdvözl” (Mk 16,16).

Erő is szükséges a hithez és annak hirdetéséhez egyaránt. A hit és az értelem befogadására képes embert azonban nevelni, tanítani, oktatni kell. Magától senki nem jön rá a hit nagy titkaira, bár a fogékonyság Isten felismerésére és elismerésére megvan a személyiségben. Amikor Isten szavát tette önmagát, és választottain, a prófétákon keresztül hallhatóan tudtul adta akaratát, akkor teremtménye, az ember számára világos útmutatást adott. A legnagyobb kinyilatkoztatást azonban a megtestesült Szóban, az ő Igéjében adta, aki – a megígért messiásként – mint Názáreti Jézus jött közénk. Nem kívülről hatott az emberre, hanem belülről megélve az emberi adottságokat, mint a második isteni személy volt képes isteni választ adni az élet nagy kérdéseire azoknak, akik fülüket kinyitották, ezt meghallották, és szívükbe hittel befogadták.

Dr. Kránitz Mihály

A hit évében Bábel Balázs érsek atya – proházskai elhivatottsággal – az emberi életet érintő minden területet az evangélium fényével megvilágítva személyes és közösségi hitre hívja hallgatóit és olvasóit. Alapos biblikus ismeretekkel, a kulturális, irodalmi, történelmi és művészi tudás gazdagságából emeli ki a hitre mutató és a hitre elvezető utakat, melyekhez sokszor a szólás bátorsága és az egyház tanításához való ragaszkodás merészsége is szükséges.

Egy új nemzedék várja szüleinek, mestereinek, papjainak, püspökeinek eligazító szavát egy olyan korban, amikor szétesik a kultúra, s a hatalom megszerzésére törekсенek a közösségek vezetői, és csak a földre, az anyagra és a fogyasztásra irányítják a felnövekvő nemzedék tekintetét.

Köszönet illeti Bábel érsek atya szolgálatát, amikor nem lankadó módon – mindössze öt hónap beszédeiből készült a következő oldalakon olvasható válogatás! –, idejét és energiáját nem kímélve keresi fel akár a legkisebb közösségeket, hogy Istentől, Krisztusról, valamint a jelen és a jövő élet számára is oly szükséges hitről szóljon. És szavaival megnyitja bennünk a hit kapuját, hogy azon átlépve személyesen és közösségileg is találkozzunk az élő Istennel.

Dr. Kránitz Mihály
egyetemi tanár

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

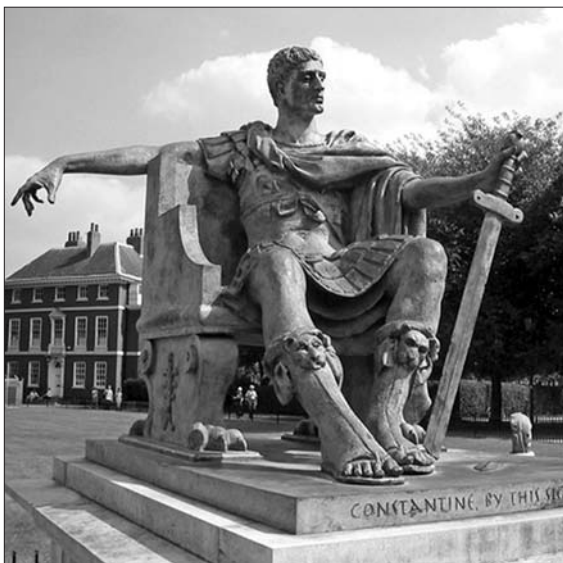

HIT ÉVE 2012
2013

A felszabadult kereszténység

Nevezetes dátum a mai nap, történelmi évforduló időpontja. Pontosan 1700 évvel ezelőtt – 313. február 3-án – adta ki Nagy Konstantin császár a Milánói ediktumát, aminek óriási a jelentősége, hiszen ezzel felszabadult az egyház a véres ősegyházi és ókori üldözések alól. A mai nap Szent Balázs püspökre is emlékezünk, aki éppen ezeknek az üldöztetéseknek lett az áldozata, mert keleten pár évvel tovább tartottak a hittestvérek megpróbáltatásai.

Európában viszont egy jó időre a kereszténység szabadságot élvezett, és ez azzal is járt, hogy valamiképpen összefonódott az állami hatalommal, aminek volt jó, és az egyház számára káros következménye is. Hogyan vélekedjünk erről? – Forduljunk a mi Urunkhoz, Jézus Krisztushoz, aki erről is tanítást ad számunkra, amikor törbe akarják őt csalni azzal, hogy: Szabad-e adót fizetni a császárnak? Ismerős a történet. Ő akkor kér egy adó-

Nagy Konstantin császár szobra

pénzt, azon rajta volt a császárnak a képe, de rajta az istenségnek a képe is. Felmutatva az érmét Jézus azt mondja: adjátok meg a császárnak, ami a császáré, Istennek, ami az Istené. – Itt sokkal többről van szó, mint egy adózási rendszerről. Mert ezzel Jézus azt is tanítja számunkra, hogy nem csak két külön autonóm világ van, de a császár az nem Isten. Bár Augustus óta Istennek kijáró tisztelettel hódoltak előttük, amit a keresztények nagyon nehezen tudtak elfogadni.

Az üldöztetéseket részben az idézte elő, hogy nem voltak hajlandók áldozni a császárnak a keresztények úgy, mint Istennek. Mert

Jézus azt mondja, az Isten önmagában abszolút úr. A császár ugyan-csak úr, de hatalmát végül is Istentől kapja, tehát semmiképpen nem lehet kultikus tiszteletben részesíteni. Aztán a keresztény teológia ki-fejlesztette azokat az etikai magatartásformákat, amik megkívántat-nak a keresztény embertől, mert mindig azt tanították, hogy lojális-nak kell lenni az állampolgárságban mindaddig, amíg nem ütközik a mi keresztény hitünkkel. Mi több, a negyedik parancsolatot, amely szorosan véve a szülők iránti tiszteletre vonatkozik, kitágították min-den előljáróra. Még valamiképpen a világi előljárókra is alkalmazta ezt egyházunk.

Olyan ez, mint amikor manapság azt halljuk, hogy a parlamenti képviselőket olykor honatyáknak nevezik. Bár ennek a magasztos ti-tulusnak nem mindig felelnek meg. Ám mindaddig meg kell adni a tiszteletet – ahogy meg kell fizetni az adót –, amíg ez hitünkkel nem ütközik. Ha választásra kerül a sor, azt kell mondanunk, amit az apostolok mondtak, amikor csitították őket, hogy ne beszéljenek a názáreti Jézusról. Megbotozták őket, ők pedig azt válaszolták az üt-legekre, hogy inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az em-bernek. De Szent Pál apostol – aki nagyon sokat szenvedett –, már fellebbezett a császárhoz, mert tudta, hogy ott jogorvoslatot nyerhet, hiszen ő római állampolgár volt. A konstantini rendelettel szabadsá-got kapott az egyházunk és mindenki, aki bármilyen hitet vallott.

Nekünk is meg kell találni a helyes harmóniát, erre tanít minket a mi hitünk és annak erkölcstana. Egyedül az embernek van szabad-sága. Nem akarta Isten, hogy programozottak legyünk, hanem azt akarta, hogy szabadon szeressük őt. Mert olyan hatalmas dolog a szabadság, hogy még Istennel is szembe fordulhatunk – ezért tanít-ja a Szentírás, hogy az ember elbukott a kezdet kezdetén. S az ügy-nevezett eredeti bűn megsebzett bennünket. Onnantól nem volt az embernek igazi szabadsága. Mi ezt valljuk katolikus keresztények, nem a fátumot, de még csak nem is a predestinációt. Akaratunk és értelmünk gyengesége folytán megsebzetté vált a szabadságunk.

A zsidó nép abban a várakozásban élt, hogy Isten fel fogja őket szabadítani. Persze, ők a külső elnyomástól akartak mindig szaba-dulni, mert állandóan rabok voltak, az egyiptomi fogságtól kezdődő-en. A zsidó nép prófétái pedig arról jövendöltek, hogy eljön a mes-siás, a szabadító, aki felszabadítja népüket. És eljön Jézus, a szaba-dító, de nem azt a szabadságot hozta, amire vártak. Nem gyalázta a rómaiakat, inkább azt tanította: ne attól féljetek, akik megölik a tes-

tet, hanem azoktól, akik a lelket is a kárhozatba tudják taszítani. Valójában a lelket az ember nem tudja elpusztítani, csak Isten tudná, de ő épp azt akarja, hogy legyen. Jézus is a külső szabadság mellett, a belső szabadság fontosságára tette a hangsúlyt, mondván: mindaz, aki bűnt cselekszik, szolgája a bűnnek. Lehet, hogy kint szabadon van, s a világban nincs elnyomásban, de a bűn által az ember szolgává, mi több, rabszolgává válik. – Gondoljunk csak a szenvedélybetegségekre, amiknek rabjává válva szinte nem lehet szabadulni. Marx szerint a vallás ópium a népnek, holott az ellenkezője látszik igaznak a mai napig. Mert a tényleges kábítószeres rabságából legjobban a hit által lehet megszabadulni.

Persze a megszokások is rabsággá válhatnak életünkben, amikor évek, évtizedek alatt újra meg újra elkövetjük ugyanazokat a hibákat. Sík Sándor kérdezi egyik versében, amit nem szó szerint idézek, csak a lényegét: Meglátszik-e emberi valónkban, hogy éveken át ugyanazokat a bűnöket gyónjuk, s hogy mindig visszaesővé tesz a gyengeségünk? S ha már kellő rálátásunk van az életünkre, észrevesszük, hogy hasonló bűnökbe szüleink, nagyszüleink is beleestek. Hol a szabadulás? Jézus azt mondja, ti kitartottatok mellettem, megismertétek az igazságot, és az igazság szabaddá tesz titeket. Vagyis ő tud megszabadítani, már azáltal is, hogy valaki megvallja a bűnét. Mert ha el tudja ismerni azt, hogy vétkezett, bűnt követett el, már ez az őszinteség is fölszabadító erő lehet az emberi léleknek. Az igazi rabság ugyanis nem a fizikai bezártsággal, nem a börtönőrök keménységével, nem a rácsok vastagságával mérve szörnyű. Sokkal inkább a lelkünk szabadsága lehet sorsdöntő az élet legnehezebb pillanataiban is.

Persze ez is kétélű dolog. Szent Ágoston mondja, hogy olykor nehezebb élni szabadságban, mint rabságban. Mert a rab mondhatja: én nem tudok mást tenni bilincsbe verve. Szabadon viszont már élni kell tudni a szabadsággal. A mi népünk az elmúlt évtizedekben visszakapott egy viszonylagos szabadságot. Ma már gyakori a kérdés: Jól éltünk ezzel a szabadsággal? Nekem volt egy főnököm Pácsiirta-telepen, ő azt mondta a rendszerváltozás után: – Áldott kommunizmus, amikor nem csinálhattunk semmit, és még sajnáltak is bennünket... – Volt ebben igazság, hiszen a hirtelen jött szabadság ellenére nem tudtunk hittant tanítani, nem engedtek be bennünket az iskolába, s akkor már a kádári diktatúrára utaló kifogásokba sem lehetett belekapaszkodni.

Most van lehetőség sokmindenre. Hittársaimmal együtt igyekszünk mutatni azt a lelki, hitéleti erőt, ami tudatosítja: a szabadsággal élni kell tudni. Visszatérve Nagy Konstantin rendeletére: az akkor szabadságot hozott, ám nem maradt végleges, mert Jézus szava – ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak – valamilyen módon minden nemzedék életében bekövetkezik. Most pillanatnyilag szabadság van, de nem mindig volt ez így. Éppen a mai napra esik egy szomorú dátum is: 1949. február 3-án kezdődött Mindszenty bíboros pere.

Kalocsai Szent József templom

Akkor verték béklyóba a Magyar Katolikus Egyházat. Azt is láthatjuk, hogy napjainkban a világon a legtöbb vértanúja a kereszténységnek van, mert vagy a fundamentalista iszlámtól, vagy a meglévő kommunista világtól szenvednek vértanúságot. József Attila mondja, hogy finomodnak a kínok, de bátraknak kell lennünk és ehhez fel kell készülnünk, hogy élni tudjunk a szabadsággal. Az üldöztetésekben ne legyünk meghunyászkodóak, a mi igazi nagy szabadságunk végül is az üdvösségben következik be! Szent Pál apostol a rómaiakhoz címzett levelében azt írja: „alá vagyunk vetve a múlandóságnak.” Vagyis a halálnak, ami a legnagyobb szabadságvesztés. De a bűnből és a halálból is ki tud szabadítani Jézus Krisztus bennünket, mert az ő halála és feltámadása által legyőzte a bűnt, és bűnbocsánatot hozva legyőzte a halált. Ezért a keresztény embernek az igazi szabadság reménye máig az üdvösség. Mi erre várunk, hogy eljuthassunk Isten fiainak dicsőséges szabadságába.

(Kalocsai Szent József templom, 2013. február 3.)

A Hit évének megnyitása

Jézus így kezdte nyilvános működését: Térjetek meg, s higgyetek az üdvösség jó hírében! Az utolsó szavai, amiket az apostoloknak mondott: Menjetek el az egész világra, tegyetek tanítványommá minden népet, tanítsátok őket, keresztelejétek meg őket, aki hisz és megkeresztelkedik, az üdvözülni fog. Az igehirdetésének eleje a meghirdetett hit és a vége a tanítványság kiterjesztése, a misszió, amely a hithez kötődik. Egész működését át- és átszövi a hitre való utalás és a hitet megvalló embereknek a dicsérete, vagy a hitetleneknek a megrovása.

Gondoljunk arra, hogy nem tudott csodát tenni akkor, amikor nem volt hite az embereknek, de a nagy hitűeken mindig segített. Megdicsérte a pogány Kafarnaumi századost: ekkorra hitet nem találtam egész Izraelben. Aztán egyik beszédében megkérdezi: Vajon, amikor eljön az Ember Fia, talál-e hitet a földön? S Jézus feltámadása után is még kételkednek az apostolok, nem csak Tamás, akinek azt mondja, hogy: Boldogok, akik nem látnak és mégis hisznek! A hit Jézus Krisztusban igazából a Szentlélek eljövetele után erősödött meg, aki Isten harmadik személye. Hiszen olyan

erény, amely Isten kegyelme révén eléri az embert, és szívét alkalmassá teszi a hit befogadására.

A Hit évét tartjuk abból az elgondolásból, hogy a II. Vatikáni Zsinat, amely 50 évvel ezelőtt kezdődött, pontosan ezt akarta: Megújítani az egyház életét – nem csak a szertartásait, intézményeit – visszahozva valamit az ősi egyház életéből, és lefaragva valamit a közben rárakódó ballasztokból, hogy hitben erősödjének meg hívei. Már a múlt század közepén is érződött, ami a mai napig megfigyelhető, hogy az eredetileg keresztény országokban is nagyon nagy lett

a közömbösség, a hitetlenség, aminek nagyon sok oka lehet. Egyebek mellett az is, hogy sokan el sem jutnak Jézus Krisztus megismerésére.

A hit hallásból ered. Spanyolországban, ahol mégis csak nagyon nagy múltja van a kereszténységnek, a fiatalok zöme szinte semmit nem hallott Jézus Krisztusról. Pedig most már a médiák, az internet világában bárhová, bárkihez eljuthatnak a hírek. Csakhogy ahol szelektív a hallásuk az embereknek, ott a jó hírt meghallani nehéz. Ilyen torlasz a tudatos ateista nevelés – sajnos napjainkban is jellemző -, amikor kifejezetten tagadják Isten létét és Jézus Krisztust. Aztán vannak, akiket az életmódjuk feledkeztet meg a hitéletről. Ahogy Jézus mondja példabeszédében: a csalóka gazdagság sok mindent elfeledtet az emberekben, még a másik nyomorát is, mert csak magával van elfoglalva az ilyen ember. Aztán a szenvedés is valamiképpen megkérdőjelezheti Isten létét és jóságát. Az ateistáknak egy visszatérő vágya, illetve felhozott Isten elleni érve, hogy: Hogyan tűrheti Isten azt, hogy az ártatlanok szenvedjenek? Még olyanok is vannak, akik mélyen hívő emberek voltak, de életük egyes szakaszában, ha nagyon nagy szenvedés érte őket, akkor ők is Jóbbal együtt lázadozva kérdik, hogy miért történik ez meg velem, miért engedi ezt Isten?

A múlt század első világháborús költője volt Gyóni Géza, Przemysł ostrománál került fogságba, 110 ezer magyar emberrel együtt. Ő, aki korábban lelkésznek készült, s az apja is evangélikus lelkész volt, egyik versében, amikor látta, hogy csak úgy hullanak a katonák, mint az őszi legyek, akkor azt írta: „Te már mindent tudsz hallott katoná. Vagy talán jobb, tudod már a semmit. Szemed nem bántja bűn és babona, füledbe örök csend szüremlik.” Nagyon sokan így voltak és vannak annak a temérdek szenvedésnek a láttán, amikor botrányig ér már a bűn. Ők is azt kérdezik, hogy Isten hogyan engedheti meg? Nem könnyű erre válaszolni, hiszen a hitnek ezernyi próbája lehet. Még Jézus is átélte ezt: „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?” Aztán még az is nehézség a hitben, hogy megfér a vallásossággal az üdvösség el nem fogadása. Pedig Jézus azt mondja az elején: Elközelgett az Isten országa, higgyetek az üdvösség jó hírében!

A hit évében abban a hitben szeretnénk megerősödni, ami a Földön túlmutat és elvisz bennünket az üdvösségre a feltámadás által. Mert a Jézus Krisztusban való igaz hit magában foglalja mindezt.

Gondoljunk Lázár halálakor mondott beszédére, hogy fel tudja támasztani a halottat. Ha itt lettél volna, nem halt volna meg testvérem, mondja neki Mária, s Jézus válasza: Én vagyok a feltámadás és az élet. Hiszed ezt? Mert aki bennem hisz, élni fog. – Tehát a mi hitünk nemcsak egyfajta istenhitnek az elfogadását jelenti, hanem az örök életben való megerősödésünket is. Ehhez ugyancsak szükségünk van arra, amire az apostoloknak is szükségük volt: a Szentlélekre, az Úristen kegyelmére. Akit Jézus nemcsak az első pünkösd idejére küldött, hanem egyházának egész történetére, hogy segítse a hitben zárándokló népét. Mert addig van szükségünk a hitre, az üdvösségben már nem lesz. A hitet felváltja az Isten színe látása. De addig az egyház vándorló és zárándokló népének a hit ad erőforrást, életértelmet. Elképzelhetetlen, hogy a mi hitünk csak egyszemélyes hit legyen. Sokan azt mondják: én a magam módján hiszek. Hát a maguk módján összeválogatnak hozzá ezt-azt, még egy kis okkultizmust, egy kis ezoterikát is, és ami nem tetszik, azt egyszerűen kihagyják a hitéletükből. Az ilyen hit nem is bírja ki a komolyabb megpróbáltatásokat.

Mi keressük a szavak hihetőségét is. Ha valaki mond nekünk valamit, amit addig nem tudtunk, azért hisszük el, mert az illetőt szavahihetőnek tartjuk. Ha már sokszor elkaptuk hazudozáson, még akkor sem hiszünk neki, ha igazat mond. Tehát a szavahihetőség a biztosítéka annak, hogy a mi hitünk az nem álmodozás, nem is agyaglábakon vagy ingoványon nyugszik. Ezt a hitet az egyházban találjuk.

Mit kell hinnünk? – Ezt a kérdést feltette a Szentatya is, és magától értetődő igazsággal válaszolt rá: a Hiszekegyet. Először az apostolit, ami szent hagyományként az ősegyház idejétől megvan. Később, amikor különböző eretnkségek felütötték fejüket, tisztázni kellett egy-két dolgot, egy-két valóságot, köztük Jézus Krisztusnak az Istenhez való viszonyát is. Ezért jöttek össze az egyházatyák Niceában, az első szabad zsinaton – az üldöztetés után 325-ben. – Mai napig megvannak erről a dokumentumok. Ők már akkor vallották, hogy maga a gondolkodás is Istenhez vezet bennünket, s a filozófia, a bölcselkedés az előkészítői a hitnek. Megfogalmazták, hogy Isten valóságos, minden általi, s a Szentlélek az Atyától és Fiútól származó. Ezek olyan pontos meghatározások, amelyek ma is élnek, és a hithű ember tudja ezeket elevenné tenni.

Mi nem egyedül hiszünk, hanem az egyház közösségében, mert az

egyház hagyományozza ránk tévedhetetlenül a hitet. Micsoda nagy biztonság ez számunkra, amikor Jézus szava megerősít bennünket. Ő azt mondta Péternek: erre a sziklára építem egyházamat, amin a pokol kapui, az elmúlás, a gonoszság sem vesznek erőt. Minden történhet az egyházzal, de akkor is sziklán fog élni és állni, hitet adva nekünk. Ott kell keresnünk az igaz hitet, ott tudunk megerősödni gondolatban és lélekben, mert oda tartozunk. Természetesen vannak egyéni feladataink is, de amikor a hitet közösségi erénynek mondjuk, abban benne van az én személyes hitem is. Ez a nagyszerű benne. Legyen számtalanul sok alkalom ebben az évben hitünk mélyebb megismerésére, tűzzük ki azt, hogy egyházunk katekizmusát apránként, de el fogjuk olvasni. S utána az összefoglalásokat mégegyszer. Hogy megismerjük a Szentírást még jobban, s ha kérdéseink vannak, az egyháznak avatott pásztoraitól válaszokat kaphatunk rájuk.

Emlékszem, egyszer egy fiatalember kért meg, segítsék neki, hogy válaszokat kapjon hitkérdéseire. Már családos ember volt. El is mentem hozzá és beszélgettünk. Amikor viszont hazajött a felesége, azt mondta: most fejezzük be, mert én vele ilyenről nem szoktam beszélgetni. Hát nem döbbenet? Minden mást megbeszéltek egymással, ám arról, ami az életet átszövi, már nem mernek szót váltani. A hitet nem meri a saját házastársának sem megvallani, esetleges kérdőjeleket feltárni. Pedig az lenne a természetes – éppen ezért csodálatos, – ha hitünk mélységeit a családokban meg tudnánk beszélni. Ha pedig megéltük, akkor adjuk tovább. Adjuk tovább és alakuljunk általa. Mert a hit és az erkölcsiség összetartozik, s az isteni erények, a hit, a remény, a szeretet, mint a boltív téglái, úgy erősítik egymást. A remény megmutatja, hogy mit hiszünk, s a szeretet megerősíti a hitet, mert ezek összetartoznak. A hitelesen megélt szeretet újjá tudja éleszteni megkopott hitünket is. János evangélista írja levelében: szeretet az Isten, aki szeretetben él, Istenben él, és Isten él őbenne.

Akik önzetlen életformára törekszenek, azok szükségképpen hitükben is megerősödnek. Ugyanakkor a hit erősíti a jócselekedeteiket, amikor már nem volna kedvük hozzá, a sok-sok megpróbáltatás és gonoszság láttán. Mert ilyenkor – Jézus szavaival élve –, sok szívben kihűl a szeretet, de aki állhatatos marad mindvégig, üdvözl. Ezért az állhatatosságért imádkozni is kell, ahogy Jézus mondta Péternek, az első pápának: Imádkoztam érted, hogy egykor megerősítsd testvéreidet. Hát ezt az imádságot mi magunk is folytassuk! Imádkoz-

zunk a magunk hitének megerősödéséért, és egymásért, s az imádsággal megerősített hitünket adjuk tovább.

Ma missziós vasárnap is van. Elképzelhetetlen missziósnak lenni úgy, hogy valakiben nincs hit, mert akkor nincs, ami erőt ad a küldetéshez. Ma már a misszió nemcsak a távol-keleti vagy afrikai részekre vonatkozik – néha azt tapasztaljuk, hogy ott már erősebb a kereszténység, mint Európában –, hanem mindenhová, az újraevangelizáció formájában. Mindannyian a magunk lehetőségeivel misszionáljunk. A megélt hitet adjuk tovább, s ha erről elfeledkeznénk, akkor minden szentmise elbocsátása juttassa eszünkbe! A latin misének a búcsúzó szavai egybevágna a misszióval, mert azt mondja a pap: menjetek, küldetésetek van! Legyetek missziósok! Így a szentmisénknek a végén a felszólítás ne csak egy buzgó intelem legyen, aminek nincs fogamatja, hanem a hit által megerősödve törekedjünk rá, hogy mi magunk is Krisztus tanúi lehessünk embertársaink között.

(Kalocsa, Szent József templom, 2012. október 21.)

HIT ÉVE 2012
2013

Újraevangelizáció – az egyedüli megoldás

Ha korunk szellemi körképére tekintünk, akkor sajnos azt látjuk, hogy olyan eszmerendszer került veszélybe, amiben összesítve volt a görög-római világ, amire ráépült a kereszténység. A görög világra tekintve, Platónról mondta Kecskés Pál professzor: talán a legnagyobb bölcselő volt a történelemben. Mert be tudta mutatni azt a szellemi tornát, hogy kilépett ebből az idealizált világból, s visszaneézett a földre. Nem véletlen, hogy a mi Hiszekegyünkben nem egyetemes, általános vagy keresztény bármi, hanem katolikus. Katholon – egész szerinti. Ez a görög filozófia nélkül nem került volna bele a mi Hiszekegyünkbe.

A görög gondolkodás ereje az egységben rejlik, és ehhez jött a római jogi gondolkodás. Ami nagyon fontos, mert az igazságosságra törekedni kell, és kétségtelen, hogy minden igazságosságnak ma is alapja a római jog. Amire ráépült a keresztény erkölcsiség. Ez már sokkal több volt, mint a görögök erkölcsi rendje, mert olyan magaslatra jutott – szinte a szívekbe írva –, hogy gondolatvitelben fölmúlhatatlan. Jusson eszünkbe a Hegyi beszéd vagy a Nyolc boldogság! Való igaz, hogy voltak pillanatai a kereszténységnek, amikor a megvalósítás látványosabban történt, gondoljunk az ősegyházra, majd a missziósokra! Mert a keresztény hit globális világszemléletű, alapos, filozofikus, pontos jogérzéssel rendelkező, és a legmagasabb erkölcsiségű, amit maga Jézus Krisztus fogalmaz meg.

A Nyolc boldogsággal meg a Hegyi beszéddel szemben mit találunk ma? A szekularizációt. Az elvilágiasodást, amikor sutba dobják a religiót, ami összeköti a Földet Istennel. Felüti a fejét a legkülönbözőbb saját fogyasztású vallás magyar földön, sőt újabban az újpogányság is. Személyesen megtapasztaltam, miközben a templomok építésénél, renoválásánál ténykedtem, hogy a szakmunkások között vannak, akik lófejkoponyáktól gőzölgő sátrakban keresik hitüket Böszörménytől vagy Bugac környékén. Azért kerestem fel ott őket, hogy lássam, mi van, s hogy valamiképpen ütőerőn tarthassam a kezemet ennek a kornak. Mert halálos sértés lenne azt mondani nekik, hogy a legszebb jurta sincs olyan, mint egy gótikus katedrális. Itt nem is a szépség a fontos, hanem maga a hit, amiből svédasztalnyit kínálnak manapság. Ezért sem egyszerű a választás az igaz hit és a szemfényvesztések garmadája között. Holott a mi megingathatatlan meggyőződésünk szerint a teremtő Isten és a teremtet világ elválaszthatatlan.

A Teremtés könyvében Isten rábízta az emberre a Földet, a Paradicsomkertet, hogy gondozza és őrizze. Ennek a szép harmóniának megbomlott a mai időkre az egysége, hiszen azt látjuk, hogy mindent ki akarnak zsarolni ebből a földből, élehetlenné téve környezetünket. A hitet megalázó módon gyűri maga alá a haszon, mert a nagyhatalmakat csak ez utóbbi érdekli. Persze azonnal támad a másik oldal, nem kevésbé elképesztő módon. Azt mondja, már füvet sem szabad enni, mert annak is fáj, ha letépjük. Ez egy ilyen félőrület. Én, mint parasztyerek tudom, hogy annak idején normálisan tartottuk az állatokat, nem kínoztuk, de nem is voltak házi kedvenceink. Mindennek megvolt a maga helye. Most a fordítottja van. Egyrészt kirabolják a világot, másrészt hadakoznak azért, hogy vala-

mi is elpusztuljon az emberi kéz által. – A régi korokban beszéltek arról, hogy az embernek méltósága van, hiszen Isten a saját képére teremtette meg. Ehhez jött a keresztény eszmény, hogy Jézus Krisztus ember lett, ami nekünk egy örök méltóságot adott. Minden tiszteletem a természetvédőké, amíg nem esnek természetellenes túlzásokba. És minden ellentétzésem azoké, akik lelkiismeretlenül csak kirabolják a magyar földet...

Annak idején Barankovics István, a DNP egykori vezetője mondta, hogy embernek lenni az embertelenségben annyit jelent, mint hasonlítani Isten képére. Hiszen Krisztus méltóságot adhat nekünk. Ezzel szemben, ma azt látjuk, hogy elveszett az emberi méltóság. Fogyasztói cikké vált sokszor az ember is. Megvetjük a rabszolga kort ma már, de gondoljanak csak egy álláshirdetésre, amikor valakiről megy az alkudozás, hogy ezt tudod, azt tudod, jöhetsz, mehetsz. Közben figyelnek az emberi méltóságra? Szeressük szentjeinket, de ne legyünk álszentek! Kecskemétre jövet én is látom a prostituáltakat az 51-es úton. Meg a futtatóikat a nagy Mercedesekben. Ha megjelenik egy rendőrségi autó, szépen tovább is oson. Mert még a törvény is alájátszik az emberi méltóság megalázásának. Ez legkevésbé számít napjainkban.

Nemcsak az út mentén, hanem a normális munkahelyeken is számtalan megaláztatás éri honfitársainkat. Egyik pillanatról a másikra teszik lapátra őket, mondván: az ember nem számít, a méltósága pláne, ha nincs profit belőle. Régen azt mondták, hogy a kultúra felette van a civilizációnak. Azt hiszem, különbséget tudunk a kettő között tenni. A kultúra mindig szellemiség és eszmeiség, a civilizáció pedig csak lebontja a kultúrát, és sajnos mára már fölé hatalmasodott. Elmegy az amerikai turista bárhová, ahol rágózik meg fényképez, és dollárezreket költ. Mert csak civilizációja van, kultúrája nincs. A mi fiataljaink mégis istenítik őket. Segítsünk megértetni nekik, hogy a valóban istenit teljesen máshol keressék azzal együtt, hogy a gyerekek kulturáltságát normális szinten igyekszünk tartani, ebben az értékeket vesztett világban.

A megváltást – az emberrel ellentétben – csak Istentől várhatjuk. Ha visszatekintünk, a történelemben minden forradalom valami megváltást hirdetett: szabadságot, egyenlőséget, testvériséget. De egyikből sem lett semmi. Mert az ember nem tudja megváltani önmagát. A legnagyobb diktátorok is megfélemedeztek arról, hogy végül nekik is el kell számolniuk majd az életükről.

Régen Istent a világ közti szakadékokkal vagy a panteizmussal oldották, mondván: benne van mindenben. A kereszténység nem hirdeti a panteizmust, hanem azt mondja, hogy Jézus Krisztus belépett ebbe a világba. Az Örökkévaló az időben, és ő a saját személyével köti össze Isten természetfölötti világát a természetes világgal. Ma, amikor kiveszni látszik az Isten iránti hit az emberekből, ránk nehezedik az ideiglenes vallástalanság. Ideiglenes, mert a sok tévúton való vergődés után csak vesztébe rohanhat, aki nem talál az igaz útra.

A keresztény eszményből adódóan jött a szociális érzék és a karitás. Tisztelet illeti minden követőjét. Megfogalmazták az irgalmasságunk testi-lelki cselekedeteit, felszabadítva egy embercsoportot, a diakónusokat a szegények és elesettek szolgálatára. A niceai zsinat elhatározza azt, hogy minden püspöki székhelyen legyen hospitál (aminek kezdőbetűjéből máig a kórházat jelölik). Már Szent Benedek is azt mondta Regulájában, hogy minden kolostorban kell lenni egy olyan szobának – ez volt az ispotály –, ahol fogadják a vendégeket, akik legtöbbször elesett emberek voltak. Benedek megkövetelte, hogy úgy kell őket fogadni, mintha magát Krisztust fogadnák, hiszen őt jelenítik meg ezek a vendégek. Így alakult ki a keresz-

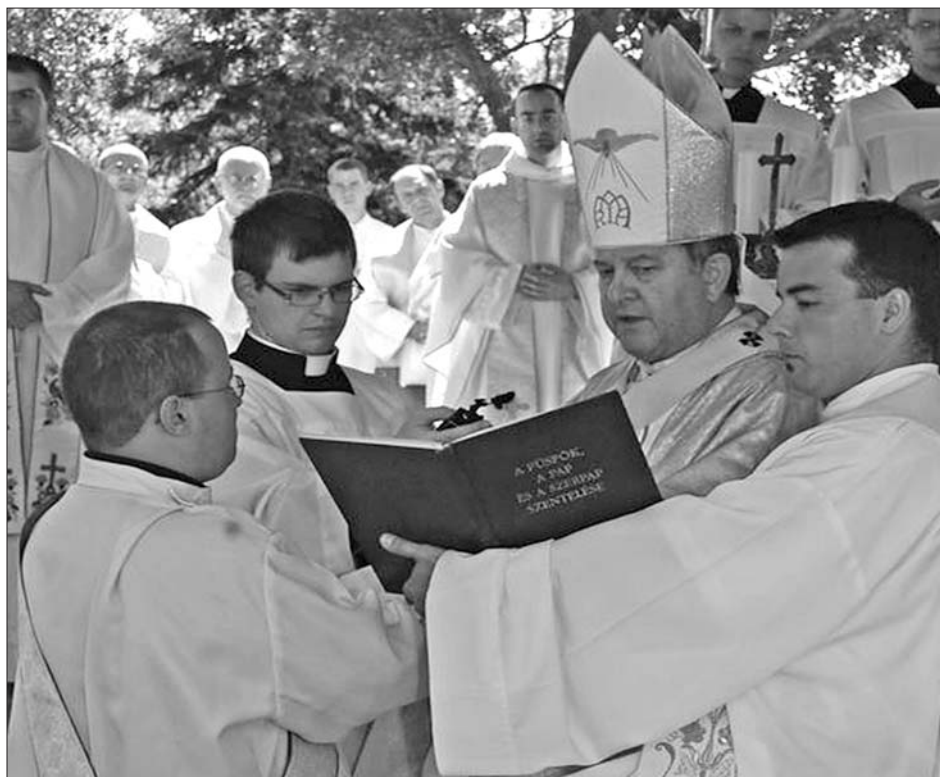
Segítsünk megérteni fiataljainknak, hogy a valóban istenit ne a szemfényvesztő, szenvedélybetegségekkel fertőzött, profitorientált világban, hanem teljesen máshol keressék!

tény kórház. Körülbelül harminc rendje volt a kereszténységnek – női és férfi egyaránt –, amelyek kifejezetten betegápolással foglalkoztak a történelem folyamán.

Régen bennünk volt a missziós szellem. Mára nagyon szekularizáltak lettek a Benelux Államok, holott hajdanán ők adták a legtöbb missziót. (Ma meg papot sem szentelnek feléjük.) Kalocsáról ugyancsak áramlottak a jezsuiták Ázsiába, mert élt bennük a missziós szellem, ma meg saját magunkat nem bírjuk ellátni. Tehát ide jutottunk, mert az önzés kizár minden mást, s így nincs expanziója az európai kereszténységnek.

Egykor valamiképpen a szó és a tett egyet jelentett, annál is inkább, mert Jézus Krisztus, a maga személyében a szót és a tettet egyesítette. Ma ez a kettő nagyon elválik egymástól. Úgy szokták mondani, hogy más a praxis és más az ideológia. Már bevett dolog, hogy amikor a politikusokon valamit számon kérnek, ők akkor azt mondják, az ígéretésük csak kampány volt. Ha ez csak rájuk lenne jellemző, még legyintene az ember. De fertőző betegségről van szó. Manapság már – többek között – a mesteremberek is hasonlóan ígéretnek, és az ő esetükben is csoda, ha betartják az ígéretüket. Közben a papírt is igazolni kell papírral, meg még egy papírral, meg még egygel. Mert kettévált a szó és a tett ebben a világban.

Szentatyánk nagyon sokat hadakozik a relativizmus ellen, ami annyit jelent, hogy minden viszonylagos, hogy nem lehet abszolút értékeket felállítani. Viszonylagos, de mihez képest? A relativizmusban összefonódik a szerencsétlenség, a boldogság, a szeretet és minden más minden mással. Mígnem kialakul egy óriási közöny az emberekben. Kifáradunk abban, hogy minden hír bűnnel, szerencsétlenséggel traktál bennünket. Olyan dömpingben kapjuk a szörnyűségeket, hogy – az emberi természet védekező mechanizmusai miatt – immunissá válunk velük szemben. Így lesz lassan közönyös az egész világ. Nézzünk csak szét egy lakótelepen – én voltam újpálytői káplán – az emberek többsége a szomszédjait sem ismeri. Nem tudják, hogy mi van a másikkal, mert nem járnak össze, hanem mindenki beül a tévé elé, hallgatni a szörnyű híreket, nézni a nem kevésbé szörnyű filmeket. Kialakult egy közöny a másik iránt, aminek semmi köze a karításhoz, a felebaráti szeretethez pedig pláne. Még ha nagy baj van is valamelyik lakásban, a többi csak a vállát vonogatja, mondván: Mi közünk hozzá? Nem a mi dolgunk, ha ütik-ve-rik egymást. S ha egy szörnyű gyilkosság adódik a közönyükből, ak-

Az újraevangelizációban jelentős feladat hárul a fiatal paptestvéreinkre is

kor álmélkodnak, hogy ők rendes embereknek ismerték a szerencsétleneket. Siralmas, Isten és ember ellen való szemlélet és magatartás ez, ami oly régen eluralkodott közöttünk.

Annak idején azt mondták – még jó értelemben – az epikureusok, hogy használd ki az időt, és ami jó, azt fogadjuk el. De mára a *carpe diem* annyit jelent, hogy mindig, minden órának le kell szakítani a virágát, és azt keresni, ami kedvező, ami örömet okoz, ami felfokozza az ember boldogsághormonjait. Badarság, hiszen kiéltséghez, csömörhöz, közönyhöz, szellemi leépüléshez vezet. Az ünnepnapokat az teszi igazán széppé, hogy a küzdelmes mindennapokba ékelődnek. Ha minden napunkat ünnepként élnénk meg, egyik sem lenne az. Erre különös gonddal kellene figyelniünk a gyermekek nevelésében, mert a szeretet nem feltétlenül azt jelenti, hogy mindent – minden ellenszolgáltatás nélkül – megadunk nekik. Sőt! Az ilyesmi szörnyű következményekkel járhat.

Még jobbik eset, hogy csak tüntetni, lázadozni kezdenek majd, el-

érve a felsőfokú intézményig, s neheztelve, hogy dolgozni is kellene valamit azért a tíz évért, – tisztelet a kivételnek! – amit közpénzből az ötéves egyetemen töltöttek. Meggyőződésük, hogy ez emberei jogokat sért. A hithű katolikus mindig valamiért küzd és nem valami ellen. Mert valami ellen mindig össze lehet hozni az embereket – jól tetten érhető ez, például a bulvárlapokban. Amikor a privát és a közösségi szféra teljesen összekeveredik, kitergetnek mindent, amiből lesz egy egyveleg, kuszaság, ami elhomályosítja az emberek szemét. Ebből adódik, hogy teljesen összekevernek vallásokat, világnézeteket.

Mikszáth Kálmán mondta annak idején, hogy nem jó ez a világ. A tegnapi sem volt az, de a jövő idők sem lesznek azok. A napjaink megannyi szörnyűségével találkozó embere is elmondhatja: minden rossz, de ezzel együtt kell élni, és van alázatosság, ami arra készítet, hogy törődjünk bele. Ám ez a posztmodern alázatosság azt is jelzi, hogy minden ideológia megszűnt, nincsenek határozott fogódzó pontok. Holott vannak! Ezért is van szükség az újraevangelizációra. Az Evangélium nem más, mint amikor Jézus Krisztusnak a tanításait és életét hozzuk fel példaként. Ami a legfontosabb gyarapodás a hitben, a hitbeli ismeretekben. Mi a Hit évében is a természetfölötti, az Istenbe vetett hitre gondolunk, és ebben elmélyülve erősödünk. Ez a hit egyrészt isteni kegyelem – és mi katolikusok merjük mondani –, sőt több is annál, mert egyfajta hittartalomnak, az igaznak a megtartása.

Mi is igyekszünk megmutatni keresztény jelenlétünket ennek a világnak. Ebbe beletartoznak a mi szimbólumaink – amiket az Európai Unióban, meg ebben a szekularizált világban nem igazán szeretnek. Ott nem sikkes, ha valaki keresztet hordozó. Érdekes, hogy szerintük minden hülyeséget fel lehet tetoválni az emberre, de a keresztet nem, mert sérti a vallási semlegességet. Brüsszelben már karácsonyfát sem mertek állítani...

Aztán valamiképpen hozzátartozna a mi életünkhöz, hogy védelmezzük a vasárnapot, az Úr Napját. A kereszténység reális volt. Tudta mindig azt, hogy vannak foglalkozások, amiket vasárnap is tenni kell, hiszen ha égett egy ház, akkor azt oltani kellett. De rengeteg dolog van, ami miatt megszűnik a vasárnap, megszűnik az Isten-dicsőítés, és megszűnik a család együttléte, ami fontos volna. A vasárnap számunkra nemcsak pihenőnap, hanem kultikus istentiszteleti nap is.

Nekünk valamiképpen a testvériséget kellene szolgálni a keresz-

tény szolidaritással, és azt védelmeznünk. Az ősidőkben a keresztényeket külsőleg semmi sem különböztette meg a többi embertől – ahogy ma sem –, de lelkületükben egészen mások voltak. Az ebből eredő szolidaritás az, ami megmutatkozik a karitás különböző formáiban, vagy a kórházak létesítésében. Szent Ignác mondta annak idején, hogy nem a sok tudás számít, hanem a dolgoknak a belülről való megízlelése, miközben arra törekszünk hitünkben meggyőződve, hogy az átjárjon bennünket, átjárja az életvitelünket, s az információ transzformációvá válják.

Azt is tudjuk, hogy nincs mit tenni a globalizációval. Mert szinte lehetetlen kezelni azt, ami úgy igyekszik megőrizni a nemzeti identitást, hogy közben föléje emelkedik. Az inkulturáció ezt jól mutatta, amikor megfigyelték, mi fontos egy népcsoportnak, mi tartozik az életéhez szorosan, s azt beleépítették az evangelizációba, hogy megneemesítve fölemeljék. Mindezt tudva, sokszorosan több a dolgunk ebben a szekularizált világban, amikor az újraevangelizációról van szó. Hiszen azt látjuk, hogy Európa – illetve ez az euro-atlanti kultúra, ebben a formában – halálra van ítélve. Mert egyre fogyatkozunk, s így a szellemiségünk sem tarthat sokáig, ha történelmi lépésekben gondolkodunk. Vegyük végre észre, hogy tragédiához vezethet az iszlám – és egyéb vallások – térhódítása öreg kontinensünkön, ha nem kap erőre az újraevangelizáció!

Volt rá példa a kereszténység történetében, hogy a mélyponton egy clunyi reform, vagy a tridenti zsinat egy újkatolikus reformmal tudott változtatni a meglévő visszasságokon, és ismét elindult az Evangélium irányába a világ, illetve az egyház élete. Most a mi feladatunk, hogy az újraevangelizációba vetett hitünk elmélyítésére törekedve kövessük a II. Vatikáni Zsinat határozatait, konstitúcióit.

*Házassági referensek találkozója
(Kecskeméti Piarista Gimnázium, 2013. január 12.)*

A tiszta lélek jövője

Találó napra időzítettük a mostani óvoda átadást és szentelést, mert egyházunk ekkor tartja – karácsony után 40 nappal – Urunk bemutatásának ünnepét. Mi azokat a kisgyermeket, akiké majd az óvoda lesz, most előbb elhoztuk ide a templomba, bemutatni őket is az Úrnak. Ahogy az Ószövetségben a megtisztulás is hozzá kapcsolódott a 40 napi bemutatáshoz, mi is tisztult lélekkel szeretnénk részt venni a mai szentmisén, hogy utána birtokba vehessük az óvoda épületét.

Óvodaszentelés Jánoshalmán

Jézusra egy találó megállapítást tesz az evangélista: növekedett, erősödött, bölcsesség töltötte el és Isten fogadta kegyelmébe. A gyermekek természetesen növekednek, de ehhez hozzá tartozik a neveltetésük is. Mi azokat a gyerekeket, akiket az óvodában, iskolában oktatunk, nemcsak fizikailag szeretnénk nevelni, hanem lelki téren is gazdag emberekké, hithű katolikusokká, akikben – a Szentírásnak megfelelően – az Isten kedvét találhatja. Mert mindenkit szeret az Isten, de rajtunk múlik az, hogy valójában szeretett gyermekeivé vá-

Az Isten iránti bizalmat és szeretetet nem lehet elég korán elkezdni

lunk-e. Hiszen szabad akaratot is adott, hogy úgy viselkedjünk, úgy éljünk, hogy Isten kedvét találja bennünk, és így váljunk kedvessé mások szemében. Fontos, hogy ez a belső tulajdonság kiáradjon az életünkre és környezetünkre.

A régi ikonokon, festményeken úgy szokták ábrázolni már a pólyás Jézust is, hogy felnőtt emberi feje van. A bölcsességét akarják ezzel megmutatni. Vagyis azt, hogy benne már akkor olyan isteni képesség és tudás összegyűlt, ami bölccsé tette őt. De itt nem erről van szó. Hanem arról, hogy a bölcsességben biztosan benne van az okosság, az előrelátás, az ügyesség és az, hogy valaki mindig értelmesen cselekszik. Már egy óvodás gyerek is tud értelmesen cselekedni, hiszen nyiladozik az értelme, mindig többet kérdez, és mindig egyre többet tud. Még azt is hozzáteszi a Szentírás e folyamatához, hogy a bölcsesség kezdete.

Köztudott, hogy az ősbizalmat, amit szüleinktől kapunk, az első 3-4 év tájékán már valaki vagy megszerzi egy életre, vagy mindig hí-

ján lesz. Ugyanígy vagyunk az Isten iránti bizalomnak és szeretetnek a tulajdonságával is, hogy nem lehet elég korán kezdeni, és a gyermekeket Isten szeretetében, tiszteletében kell nevelni, mert ahogy az alapvető emberi tulajdonságok kis korra nyúlnak vissza, ugyanúgy a mély vallásosságnak is megvan a gyerekkori gyökere.

Egy óvoda átadásakor az újságírók elsőként általában azt kérdezik, hogy mennyibe került ez az épület. Nos, nagyon sokba, de megéri. Mert nincs jobb befektetés a jövőt illetően, mint a gyermek, az ő nevelése, életének segítése, akár ily módon – egy szép épülettel – is. Mondják, hogy egy szép fiatal felnevelése egy nagyobb lakás ára. A materialista ember csak erre gondol. Mi viszont arra is, hogy nem magunknak neveljük őket, hanem a jövőnek, illetve a családjuknak, a hazájuknak és az egyháznak is.

Juhász Gyulának van egy szép kis versikéje, Szent gyermekség a címe: „Nem tudhatod, melyik bölcsőben alszik / A nagy, a bölcs, a szent, kit vár e föld, / Kinek szava majd egy világra hallik, / S ki egykor millió vágyat betölt! – Mi sem tudjuk, hogy ezekből a kicsinyekből mik lesznek, de a nagy zsenik, a nagy szentek is egyszer gyerekek voltak. Éppen ezért nagyon szép feladat úgy nevelni őket, hogy közben a jövőre gondolunk. Ez az óvoda remélhetően a második otthonuk lesz majd a csöppségeknek, s ezzel nagy felelősség hárul ránk. Különösen a mai időkben, amikor sajnos széthullott családból érkezik a gyerekek jelentős része, még a katolikus óvodába is.

Az én apám, az akkori kényszerű téteszesítések miatt, 15 éven át egy pesti gyár óvodájának és bölcsődéjének karbantartójaként, mindeneként dolgozott. A gyerekek jól ismerték őt. Emlékszem egy esetre: éppen locsolta a kertben a virágokat, amikor érkezett egy nagymama a kis unokájával. S az ovis magyarázni kezdte a nagyinak, apámra mutatva: itt az én barátom! Ugyanis apám mindig szóba állt a gyerekekkel, sőt arra is volt készség benne, hogy meséljen nekik. Tette ezt egyetlen férfiként abban az intézményben, amit talán éppen ezért, megkülönböztetett figyelemmel fogadtak a csöppségek. Az ő példája is megerősít abban a hitemben, hogy egy óvodában bárki bármilyen beosztásban dolgozik, hasonló szellemet kell követnie, mert csak akkor érezheti valóban otthon magát a gyermek egy ilyen intézményben, és egy családias légkörben sokkal természetesebb, eredményesebb jóra, szépre nevelni őket. Ami kamaszkorukra majd forni – mint mustból a jó bor –, változni fog, de végül meghálálja a gondoskodást, vagyis megtérül a befektetett jószág, erőfeszítés.

***Ezt a szentmisét hálaként is mutatták be Istennek és mindazoknak,
akik az óvoda megvalósulásáért fáradoztak***

A mostani szentmisét hálaként is mutatjuk be a Jóistennek és mindazoknak, akik ennek az óvodának a megvalósulásáért fáradoztak. Megköszönöm az önkormányzati óvodának, hogy eddig helyet adtak a mi gyermekeinknek. Hálánkban és a jövőbe tekintő eltökéltségünkben a legerősebb kapocs Isten, amit tőle kapunk, azt kamatoztatjuk, azt kell továbbadnunk. – Ennek tudatában vegyük majd birtokba ezt a kis óvodát, és azzal a lelkülettel legyünk itt, amilyennel annak idején Szűz Mária és Szent József vitte a gyermek Jézust a templomba.

(Jánoshalmi Szent Anna Óvoda átadása, 2013. február 2.)

Hit és politika

Gondolom többen hallgatták reggel Mindszenty hercegprímás egykori beszédét, amit annak idején annyiszor és annyiféleképpen félremagyaráztak vagy megtagadtak. Most egy részletét hallhattuk az eredeti dokumentumoknak. Olyan nagyszerű, politikai programot adott a forradalom napjaiban élő magyaroknak, hogy attól különbet ma sem tudnánk mondani. Ebben a beszédben a hercegprímás kijelenti, hogy egyik párthoz sem tartozik, hiszen hivatásánál, egyházi beosztásánál fogva pártok fölött álló. – Ezt az elvet mindig minden főpapnak követnie kell, még akkor is, ha az egyháznak valamiképpen mindig van köze a politikához, hiszen a közélettel is köteles foglalkozni.

Az embernek kezdetektől megvan a maga hitvilága, vagyis vallásos lény, de amióta közösségekben él, attól kezdve politikai lény is. Ez a kettő – vallás és politika – óhatatlanul találkozik, néha összeütkezik, néha jól megvannak egymás mellett.

Az utóbbi száz évben óriási az irodalma a katolikus egyházban a közéletiséggel foglalkozó teológiai írásoknak. Nevezetes pápai enciklikák sokaságát lehetne felsorolni, írásaikat idézve. Ezek olyan fogalmakat is tisztáznak, mint amilyen például a hatalom, a legitimáció, a szuverenitás, az állam és formái, illetve a velük párosuló politika. Azt gondolom, hogy nem árulok zsákbamacskát, hogy én nem a marxista, nem is a liberális állam- és hatalomelméleteket, hanem az egyházunk által elének adott gondolatokat, megfogalmazásokat tekintem a magaménak. Tudom, hogy a politikának szüksége van hatalomra, különben az állam szétesik. Ezt lehet látni olyan esetekben, amikor például teljes felfordulás van valahol egy természeti csapás miatt. Ha az államnak nincs hatalma, akkor nem tudja érvényesíteni a jó akarását sem.

Kezdetben sokan a természetnek köszönték meg a hatalmukat, mely erősebbé vagy okosabbá tette őket a többitől. A Szentírás azonban ismer olyan hatalmat, ami az Istentől van, tehát természetfeletti. Jézusnak a hatalma természetfeletti volt, mondták is róla, hogy úgy tanít, mint akinek hatalma van, nem pedig úgy, mint az írástudók. A politikai hatalomnak az értékelése a Bibliában kettős,

A mélykúti templom oltára

jónak is, rossznak is mondja. Jó abban az esetben, ha az emberi közösséget szolgálja, s azt mondja, hogy ez Istentől van. A rómaiakhoz címzett levélben írja Szent Pál (13. fejezet 1. és 5. szakaszok között), hogy engedelmeskedni kell annak a fennálló hatalomnak, amelyik a közösség javát akarja. Ellenben van rossz hatalom is, amikor az uralkodók zsarnokoskodnak a népen, és közben jótevőknek hívatják magukat. Olyan hatalomnak, amely lelkiismereti konfliktusok sokaságát gerjeszti, nem kell engedelmeskedni. – Az apostoloknak megtiltják, hogy Jézusról beszéljenek, ők viszont azt mondják, hogy inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint embernek. Hiszen a hatalom is Istentől van, onnan kapja a legitimációját. Az újkorban erről már megfélemeznek, inkább csak a népközösségre akarják alapozni a hatalmukat. Itt az egyház különbséget tesz a legitimitás és a legalitás között. A legitimitásban benne van a hitelesség, a legalitásban meg inkább a törvényesség. Ez kicsit majdnem olyasmi, mint amikor azt mondjuk, hogy van egy cselekedet, ami egyik esetben erkölcsös és törvényes, a másik esetben csak törvé-

nyes, de már nem erkölcsös. Népakaratból lehet törvényesen zsarnokot is hatalomra juttatni, gondoljunk például Hitlerre. A bajor katolikusoknál azonban nem nyert, mert azt mondták, senki ne próbáljon emberként Istent játszani.

Az államról nincs kifejezett tanítása a Szentírásnak, mert az állam sose végleges formátum, mindig változhat. Mivel az egyház államokban él, a hozzájuk való viszonya változott az idők folyamán. Az őskereszténység idején üldözték a keresztényeket, akik azt mondták, hogy inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embernek. Ez majdnem 313-ig tartott. Amikor Nagy Konstantin felszabadította a keresztényeket, azok idővel egyre nagyobb teret nyerhettek, ami aztán nagyon sok bajt okozott később az egyház történetében. Viszont az is kérdés, hogy ha nincs államvallás, akkor mit lehetett volna tenni az Európába beözönlő nagy nomád tömegekkel, akik törték-zúztak, pusztítottak. A kereszténység lett a népeket összefogó közös erő a rabló törzsekkel szembeni ellenálláshoz. Más kérdés, hogy ezzel együtt mindig volt bizonyos investitúra harc ezzel a kérdéssel: Kié a hatalom? Vagyis: ki adja a süveget meg a pásztorbotot, ki mondja meg, hogy ki legyen a püspök, a római pápa és így tovább. Szent Gergely ebbe halt bele, mert tűrhetetlennek tartotta, hogy egy császár belebeszéljen az egyház belügyeibe. A különböző országok királyai is törekedtek minél nagyobb befolyásokra. (A kommunisták gyorsan átvették ezt a gyakorlatot, hatalmi kérdést csinálva abból, hogy ki legyen a püspök, a bíboros kis hazánkban.) Tehát azzal, hogy Nagy Konstantin államvallássá tette a kereszténységet, az egyház amennyit nyert, annyit veszített is rajta.

Az egyház és a mindenkori állam közötti örökös küzdelem helyett az a jó, ha külön vannak választva, de a jóban egymásra találhatnak, mert a politika jó is lehet. Erre ad példát a II. Vatikáni Zsinat nagy dokumentuma, amit „Öröm és remény” kezdettel írtak meg. Persze a gyászról és a szorongásról sem lehet hallgatni, hiszen nincs olyan igazán emberi dolog, amely visszhangra ne találna a szívünkben. Szó esik ebben a dokumentumban is a különböző társadalmakban élő egyházról, a politikai közösségekről, a mai közéletéről – és ezeket a földkerekség minden részéből érkezett püspökök, teológiai szakemberek fogalmazták meg. Igenis vannak nagyon jó példák, tapasztalatok, vagyis olyan államok, amelyek odafigyelnek a kisebbségekre, az emberi jogokra, nemzetük jobbulására, erkölcsi stabilitására törekedve. Ugyanakkor, más országokban nagyon nagy ne-

hézségek is mutatkoznak ezen a téren, ahogyan például a mai időkben is kezelik a vallásszabadságot Kínában.

Ahhoz, hogy a jó politika kialakulhasson, egy demokráciában megfontoltan, jól kell szavazni. Az állampolgároknak nem csak joguk, kötelességük is szavazni a közjó érdekében, élve törvény adta lehetőségükkel, mert ellenkező esetben keresztény szempontból nem cselekszenek helyesen. Akik nem tanultak a történelemből, arra ítéltettek, hogy megismételjék. Ha senkire nem szavazol, milyen alapon kifogásolsz bárkitől bármit? Ezért is le kell adni a voksunkat a lelkiismeretünk szerint, s ha ismerjük az egyházi tanításokat, könnyebb a döntés az egyes pártok programjai közt. Aztán így fejezi be a II. Vatikáni Zsinat nagy dokumentuma a 4. fejezetet: „Az Egyház, melynek az a feladata, hogy támogasson és fölemeljen mindent, ami igaz, jó és szép csak található az emberi közösségben, hűségesen ragaszkodva az evangéliumhoz, és küldetését teljesítve a világban megszilárdítja az emberek közötti békét Isten dicsőségére.”

Az igaz, jó és szép egyébként Isten attribútuma, ami visszatér az emberi közösségbe. Tehát a keresztény két államnak a polgára. Egyfelől a földi államé, másfelől Isten országáé. Szent Ágoston elmélkedik arról, hogy az Isten országa hogyan él az emberi közösségekben. Ez a nagyon kiváló elméjű egyházatya hol szétválasztja a kettőt, hol összekapcsolja. Remek latinsággal úgy fogalmaz, hogy amikor véget ér a földi – állami – lét, és beérünk Isten országába véglegesen, ott szabadok leszünk, és ez olyan vég lesz, ami vég nélküli.

Ez a vég tehát felülmúlja az államot, de valahol nekünk itt van a kifutópályánk, ahol építjük is Isten országát. A különböző egyházi dokumentumok sok mindent mondanak. Ha nyalábba kellene szedni, melyek azok a cölöpök, amiket leverünk, amikor hitről, politikáról, egyházzal beszélünk, akkor én azt mondom, hogy alapvetően az evangéliummal való politizálás a miénk. Az egy örök program, és azt váltjuk mindig aprópénzre, amit Jézus tanított a társadalomról. Ilyenformán mindenki politizál, csak nem a pártokhoz csatlakozva. Van egy Diognétoszhoz írt levél – mi csak így ismerjük –, amelyben az ismeretlen szerző szerint: a keresztényeket nem különbözteti meg sem a nyelv, sem a költözködés, sem a lakás a többi embertől. Ott élnek a többi ember között, mégis mások. Mert másként élnek emberként családban. Valójában, ami a testben a lélek, az a keresztény a világban. – Szerintem mindennél jobb lenne, ha ezt el lehetne a mai keresztényekről is mondani.

A Vatikáni Rádióban szerdánként van az általános kihallgatás. Minden nagy esemény, ami az emberiséget érinti, – legyen az jó, vagy rossz –, valamilyen képpen belekerül a Szentatya prédikációjába. Ha baj van, akkor felszólítja szolidaritásra az embereket. Ha jó, azt megdicséri. Ha például jön egy olimpia, akkor azt mondja, nemcsak célokért küzdeni nagyon fontos, és a sportot azzal a küldetéstudattal végezzék, hogy kösse össze az embereket a barátság. Mindez másként fest a politikai palettán. A pártoknál az szokott lenni, hogy egy-egyik oldal mindenben cáfolni

***Nemes célokért küzdeni mindenki számára
nagyon fontos***

igyekszik a másikat. Holott közösen kellene az igazra, a jóra törekedniük. A Katolikus Egyház törvénykönyve tiltja a klerikusoknak, hogy a politikai pártoknál szerepet vállaljanak, mert esetleg megoszthatják a híveket. Mégis ajánlja a politikai tevékenységet, a pártokban való működést azoknak a híveknek, akiknek van hozzá tehetségük. Mi, papok politizálunk az evangélium hirdetésével, az egyház társadalmi tanításával, amit a pártokhoz tartozó híveink is meghallgatnak. Így adjuk tudomására mindenkinek a véleményünket a mai világ állapotáról. Ugye, ez is lehet politizálás, de politikai pártban katolikus pap ne villogjon, ne gerjessen indulatokat, ahogy azt egy-két református, illetve evangélikus lelkész teszi. Mi már kiértük ezt az iskolát – Prohászka Ottokár is példa rá –, jobb nem benne lenni a politikai pártokban. Prohászka – a 20-as években

benn volt a parlamentben –, a naplójában megírta, hogy az a nagy akarnokoknak és a kis koponyáknak a gyülekezete, nem keresztény kurzus. Ott is hagyta őket.

Persze addig hivatalból felsőházi tag volt minden püspök. Ennek az volt az előnye, hogy őket nem választották. Tehát, ha valami célt el akartak érni erkölcsi kérdésekben, nyugodtan hirdethették, hogy mit mond az egyház tanítása a válásról, az abortusztól, minden ilyenről, mert nem kellett tekintettel lenniük a választóikra. Egyébként a protestáns egyházak akkor hozták vissza a püspök titulust körökbe, amikor a kiegyezés korában így belépőt kaphattak az országba. Egyébként a politika nem ördögtől való. Legalábbis ezt állítja Max Weber, aki szerint a protestantizmus volt a kapitalizmus szülőanyja. Már csak azért is, mert Kálvin megengedte a kamatot, a Katolikus Egyház nem. Akkor állt át Svájc az órára, mert azt mondta nekik Kálvin, ne szentségtartókat csináljatok, hanem órát, mert az legalább méri nektek a munkaidőt...

Max Weber egyébként azt is kinyilatkozta, hogy a politikában az ember hogyan kompromittálta magát az ördögi hatalmakkal. Ugyanakkor XI. Pius pápa megírta mind a két enciklikáját a náciizmus és a kommunizmus ellen, s azt mondta: a politika a szeretet legszélesebb mezeje lehet, mert egy politikus elősegítheti, hogy egy városnak például tiszta vize, óvodája, iskolája legyen, vagy bármi más, ami a népünket szolgálja. Lobbizhat azokért, akik elesettek, akik kiszolgáltatottak, tehát nagyon sokat tud tenni egy politikus, illetve politikai közösség a közjó érdekében, ha nem önös érdekek vezérlik. Azok a pártok, amelyek minél több jót megvalósítanak az evangéliumból, azok természetesen közelebb állnak az egyházhoz. Tehát nekünk a közelség és a távolság nem önérdekek gerjesztette szimpátia, hanem igaz emberi értékek kérdése. Minket a keresztény hit megszabadít a politikai mítoszoktól, az irracionális szemlélettől, és józanságra int.

A teremtéstörténet annak idején deszakralizálta a világot. A pogány vallásokban a szél, a Nap, a Föld, a fa – vagyis minden szent volt. Szinte egyikhez sem nyúlhattál, nehogy megsértsd annak istenségét. A Teremtés könyve viszont azt mondja: a teremtmények arra vannak, hogy az ember felhasználja őket, de okosan, jól, és őrizze, védje is valamennyit. Tehát megvonta az isteni tulajdonságát a teremtet világnak, mert nem vagyunk ateisták. Az egyház máig ugyanígy tanítás a politikai hatalmaknak. Miközben a józan szerete-

tet tanítja, a politikai mítoszokat deszakralizálja. Tehát nem történhet meg, ami megtörtént a diktatúrában, hogy istenítettek embereket, mert az isteni tekintély csak Istennek jár. Gondoljunk arra, hogy a Szovjetunióban olyan gyerekek is emeltek szobrot, aki azt állította, hogy a szülei kritizálni merték a kommunistákat. Kivégezték anyját, apját, ő pedig hős pionír lett szörnyű tetteért cserébe. – Ilyet az egyházi tanítás egyszerűen lesöpör, deszakralizál. Mert azt tanítjuk, hogy a szülők, a nevelők iránti szeretet és tisztelet minden gyermek legtermészetesebb érzése kell, hogy legyen.

Ahogy azokat is megilleti a szeretet és tisztelet, akik a család mellett komolyan veszik a közéletiséget, és gyermekeikre gondolva azért fáradoznak, mert valóban város- vagy honatyák. Ehhez is lelkiismeretes élet, elszántság és tenni akarás szükséges. Igen magas erkölcsiségű politikusokra van szükség, amilyen a KDNP újkori megalapítója volt a háború után. Barankovics Istvánnak hívták. Az én 93 éves apám személyesen ismerte őt, többször hallottam tőle régen, hogy hatalmas ívű beszédet mondott a rettenet, a kommunizmus küszöbén, s úgy fejezte be a szónoklatát: embernek lenni az embertelenségben annyit tesz, mint hasonlítani Isten képére. Tehát végül is lehet a közéletiséget jól csinálni, de nagy elkötelezettség kell hozzá és nagy tanúságtétel, a mai világban is...

Jézus mondja: ti vagytok a föld sója, ti vagytok a világ világossága. – Ezt tudatosítva kellene mindenkinek művelnie a politikát, a maga tehetsége szerint. Akiknek nem sikerül, azokért olykor imádkozni kell, hogy ez a törekvés igaz, szép és jó táptalajra találjon végre a lelkükben, miközben az államhatalmat gyakorolják, a közéletet vezetik.

(Mélykút, 2012. október 28.)

Október 23. – a nehéz ünnep

Krisztusban szeretett testvéreim! Október 23-a nem liturgikus, hanem állami ünnep, de kiváló alkalmat ad arra, hogy hazánkért imádkozzunk, hazánkat Isten elé vigyük. Egy nagyon nehéz ünnep ez, mert pár nap múlva már emlékezhetünk arra, hogy november 4-én megszállták az orosz csapatok Magyarországot. Ha megvonjuk a mérleget, akkor azt kell látnunk, hogy a szabadságharcnak több mint 3600 halottja volt, a sebesültek számát pedig megbecsülni sem tudjuk. Utána 20 ezer embert börtönbe csuktak, körülbelül ugyanannyit internáltak, s a következő évek során négyszázra tehető a halálra ítélték száma. Ráadásul, a vérvesztések elől menekülve kétszázezer honfitársunk – jobbára fiatalok – hagyta el hazánkat, akiknek többsége sosem tért vissza.

A visszatérő békepapok elítélték Mindszenty bíborost, és sokan félremagyarázták a beszédeit

Nehéz ünnep ez azért is, mert az utóélete nem olyan volt, mint a Rákóczi-féle, vagy akár az 1848/49-es szabadságharcunké. Csak nagyon kevesen merték csendesesen ünnepelni 1956. október 23-át év-

tizedeken át, s mire elértünk a rendszerváltozáshoz, már olyan nemzedékek nőttek fel, akik szinte semmit sem tudtak róla. Hiszen a saját érdekükben a szülők sem igen mertek mesélni nekik erről, vagy ha mégis, csak nagyon óvatosan. Emlékszem, az általános félelem ellenére elmondott egy esetet apám, aki tagja volt a nemzetőrségnek. Elmesélte, hogy a falubeliek hogyan végeztek a párttitkárral, aki előzőleg emberekre lövöldözött. Azután a lelkemre kötötte: „ezt el ne mondd, mert engem is felakasztanak!” Ugyanis sokan bitón végezték a mi falunkból.

Aztán nehéz ünnep ez azért is, mert sokaknak a legutolsó időkig ellenforradalom volt. A rendszerváltás előtt, október 23-án megketőzték a rendőrséget, a munkásőrséget, s a párttagokat különös éberségre intették. A gimnáziumban a fölöttünk lévő osztály az egyik évfordulón csak a himnuszt énekelte el, mégis több diáktársunkat végérvényesen kitiltottak minden iskolából. Egy himnusz elénekléséért! Aztán nehéz ünnep azért is, mert nagyon sokan nemcsak beletrördtek a bukásba, hanem lassan-lassan ki is egyeztek az utána jövő időkkel. Az irodalmat elég jól ismerem, ezért tudom például, hogy akik a forradalom idején a Petőfi Körben felszólaltak, vagy akik buzdító verseket írtak, később – ki kényszer nyomására, ki nem – megírták az ellenverseket, és nem győztek dörgölözni az új hatalomhoz, hogy lehetőségekhez jussanak.

Az egyházban sem volt könnyebb a helyzet. A visszatérő békepapok elítélték Mindszenty bíborost, akire föl kellett volna tekinteniük. Elítélték azt, hogy az ENSZ-ben szót emeltek értünk. Pedig kevesen tették meg. Albert Camus A magyarok vére című esszéjében meg is írja. Valójában a nyugati demokráciák cserbenhagytak bennünket. Nehéz ünnep ez azért is, mert azt hittük, hogy a rendszerváltással a forradalom eszméi majd végre érvényre jutnak. Ez csak nagyon torzó módon történt meg. Hiszen a diktatúra jármából a gazdaság, a pénzhatalmak jármába nyomták a fejünket, így változatlanul nehéz, szinte kilátástalan e tekintetben is a helyzetünk. Ezzel együtt a magyarság egyre fogy, amit mindennél súlyosabbnak vélek.

A kilátástalanságok miatt egyre többen keresnek külföldön boldogulási lehetőségeket, miközben egyre kevesebb gyerek születik. Az abortusz pedig még mindig arat ebben az egyre inkább fogyatkozó országban. Hamisan csengőnek érzem sokszor a Szózatot meg az Erdélyi himnuszt, hogy „itt élned, halnod kell”, s hogy „ne hagyd elveszni Erdélyt Istenünk”. Erdélyből a rendszerváltás óta félmillió ember elment idegen országba, és nagyrészüket – mint az emigrációban – valójában elvesz a nemzet számára. Az 56-os hősök gyermekei, unokái a legnagyobb részben már magyarul sem tudnak.

Olyan fájdalmas dolgok ezek, mint azt látni, hogy még akkor is ott az örök kétely, a széthúzás, amikor 56-ot ünnepeljük, a kézfogás, a közös főhajtás helyett. Azt is látjuk, hogy sokan úgy sajátítják ki ezt az ünnepet, mintha kizárólag az övéké lenne. Eszembe jutnak Jézus szavai, amikor szidta a farizeusokat: „Atyáitok megölték a prófétákat, ti pedig síremléket állítotok nekik”. Ugyanezt látom sokszor Nagy Imrének a síremlékénél. Mindenki érti, mire gondolok. Pedig ez a forradalom egy utolsó fölragyogása volt a magyar népnek. Végvári Vazul ferences szerzetes a rendbe lépése előtt katonatiszt volt, és a Budai harcokban katonai szaktanácsokat is adott, miközben lelkiileg erősítette a harcolókat. Ő mondta: „azt senki sem fogja elvitatni 1956. magyar októberétől, hogy szent, tiszta és fiatal volt. Azt, hogy nagy akarat és nagy merészség volt bennünk és belehaltunk. Azt, hogy áldozatot hoztunk”.

Ez a nép nagy áldozatot hozott akkor. Megmutatta a világnak, hogy 20. századi Dávidként szembe tud szállni a nagy Góliáttal. Az első nagy rést ütöttük a kommunizmusnak a falán. Mi, amikor itt megemlékezünk évről évre az 1956-os szabadságharcunkról, forradalmunkról, mindig eszünkbe jut Mindszenty József hercegprímás,

aki ugyancsak megszenvedte a kommunizmus diktatúráját. Az a beszéd, amit akkor elmondott a rádióban, ma is kiállja az igazi vizsgálatot, mert bármennyire igyekeztek elferdíteni később, olyan tanítás volt, ami a magyarok számára ma is megszívlelendő. Abban a néhány napban mindenhol keresték őt, követségek, különböző híres emberek. November 3-án a San Francisco-i követ telefonhoz hívta, s kérdezte a hercegprímást, mit üzen a nyugaton élő magyaroknak. Ez válaszolta: „Népünk csodálatos tanúbizonyságát adja hitének nemzete egységében. Legyenek – mármint a nyugati magyarok – oly kitartóak, erősek a hitben, szeretetben, igazságban, egységben, mint ezekben a véres napokban honfitársaik”.

Mindig eszünkbe jut Mindszenty József hercegprímás, aki ugyancsak megszenvedte a kommunizmus diktatúráját

1956. múltán ez az üzenet különös időszerűséget kap, amikor nem a nyugati magyaroknak, hanem a mai magyaroknak mondja ezt a mártírsorsú hercegprímás. A szeretetre, igazságra, a hitben való egységre buzdít bennünket. Azoknak a véres napoknak a hősei ezt üzenik nekünk. Ezért ez az este – a szentmisével különösen is – a hazánkért való imádságra, fohászkodásra szólít bennünket. Látunk eszményt, amit követnünk kell, és erőt kérünk ehhez Istentől, hogy adja ránk áldását. Ugyanezt kérjük a mai nap szentjétől, Kapisztrán Szent Jánostól, aki a maga korában ugyanazt a hősi küzdelmet vívta meg, mint ötszáz évvel később a magyar forradalmárok. Járjanak közben értünk, mai magyarokért, hogy azon az úton, amelyet Szent Istvántól kaptunk, amelyet véres forradalmak, harcok szegélyeztek, tartson és áldjon meg bennünket az Isten – mint ahogy Himnuszunkban, nemzeti imádságunkban mindig is kérjük.

(Kalocsa, Szent István templom, 2012. október 23.)

Ha van hitünk, az nagy kegyelem

Krisztusban szeretett testvéreim! Közhely, hogy egyre kevesebb a gyermek, s az egyre kevesebbel egyre több baj van. Egyházmegyénk utoljára a II. Rákóczi Ferenc Iskolát vette át, akiknek pedagógusait szeretettel köszöntöm. Annak ellenére, hogy igen nagy bajok vannak, még mindig elhangozhatott olyan vád a halasi televízióban – egy volt párttitkár pedagógus szájából –, hogy itt az egyház apácás gazdálkodási és szerzetes-kereskedelmi intézményt akar létesíteni.

Baj van a társadalomban, ezt mindenki tudja. Brüsszel vezetői is hirdetik, hogy válság van, de az ő szemhatáruk csak a gazdasági válságig terjed. Akik nagyobb horizonton tájékozódnak, azt mondják, ennek oka az erkölcsi válság. Mi még messzebbre megyünk. Az oka: a hit válsága. Ugyanis az erkölcs önmagában nem áll meg, valami hitet, világnézetet követel kapaszkodóul. Tehát, amikor gyökeres orvoslást szeretnénk, akkor nem a monetáris dolgokat kell javítani elsődlegesen, hanem az embert. Akinek hite válságban van, ennek következtében viselkedési módjában, erkölcsében is értékválság alakul ki, és ezt követően a maga teremtette gazdasági világ is válságba kerül. Ezért olyan kegyelmi idő ez a számunkra, hogy Szentatyánk – a II. Vatikáni Zsinat 50. évfordulója alkalmából – a Hit évét tűzte ki, mint programot célul, hogy próbáljunk meg elmélyülni hitünkben, illetve az újrevangelizációval az ellanyhult, hitüket veszített, közömbös társainkat próbáljuk Isten felé fordítani. Nem élhetünk hit nélkül, s az emberi hitre mintegy ráépül a természetfölötti hit, melynek végső célja maga az üdvösség. A kérdésünk az: Vajon oktatható-e a hit? Átadható-e a neveléssel?

A hit, mint tudjuk, kegyelem. Az Isten ajándéka, ugyanakkor az ember erőfeszítése is. Ezért többet vallunk, mint protestáns testvéreink, nálunk nem fideizmus van – ami ennyit jelent, hogy egy nagy bizalom az Istenben –, hanem hitünknek van tartalma is. A kérdésre, hogy oktatható-e a hit, Jézus példája a válasz, aki tanítványokat választott és az értelem útján vezetve sok mindenre megtanította őket. Tehát helye van a hit oktatásának és az abban való nevelésnek. Hogy mi a végeredmény, azt háromféle példán szeretném érzékeltetni. Vannak, akik gyerekkorukban katolikus nevelést kaptak, de kamaszkori lázadásukkal egy életre levetik a hitet, legalábbis úgy tűnik. Ilyen volt a 20. század egyik fenegyereke, Jean-Paul Sartre és élettársa, Simone de Beauvoir, akik filozófiai műveikben, illetve az Egy jó házból való úrilány című önéletrajzi regényben le is írták, mikor és hogy veszítették el a hitüket. Aztán eljutottak odáig, hogy a másik ember a pokol, nem is éltek együtt csak alkalmanként. Hogy aztán mi lett a halálos ágyukon a kezdeti nevelésnek az eredménye, annak csak az Isten a tudója. Jean-Paul Sartre az élete végén már tett olyan megjegyzéseket, hogy a szellem és a humánus, ami az ember szoros tartozéka, nagyon fontos az ember életében.

Aztán vannak olyanok, akiket keresztény hitben nevelnek, majd az élet színes forgataga eltántorítja őket, de visszatérnek. Ilyen volt például Móra Ferenc, akinek jól ismertek Isten-kereső novellái. De ilyen volt Tamási Áron is, akit a nagybátyja katolikus iskolában neveltetett, aztán őt is elragadták az élet gondjai és a szenvedélyek, ám élete végén visszatért. Hát még milyen úton! A béketanács kiküldte Moszkvába, ahol találkozott Brezanóczy Pál érsekkel, aki a békepapi mozgalom neves tagja volt. Olyan nagy hatással volt rá ez a főpap, hogy a gyerekkori hite föléledt és visszatért az atyai házba.

Aztán vannak, akik a gyerekkori neveléssel kapott keresztény hitet töretlenül viszik életük folyamán. Pilinszky János, vagy Szerb Antal még életük legnagyobb megpróbáltatásaiban, a lágerben sem tagadták meg Istent, a magukkal vitt Szentírás volt az egyetlen könyv, mert azt mondták, ott minden más könyv értelmét, jelentőségét veszítette. Csak egyedül a Szentírásnak volt számukra akkor mondanivalója, s végig megmaradtak a hitben.

De mit tehetünk mi, hogy a hitet elősegítsük? Hogyan kell fejleszteni azokat a készségeket, amelyek aztán antenna módjára fölfogják az isteni kegyelmet, sugallatokat? Először is, a jó nevelés a jó családdal kezdődik, aminek roppant híján vagyunk, hiszen a családok nagy része szét hull, így nincs úgynevezett ősbizalom a gyerekekben. Ezért a hittan-

könyvet már a 70-es évektől nem a Mennyei Atyával kezdjük, hanem Jézussal. Fájdalmas emlékem, amikor gyerekeknek mondtam, hogy a Mennyei Atya olyan jó, mint az apukátok, csak még jobb. Azt mondta az egyik: hazahozott apu egy zacskó narancsot, mind megette, nem adott belőle... Az Isten jóságáról pedig nagyon nehéz széthullott családokból jött gyerekek számára beszélni. Azt is tapasztaltam, hogy ahol a gyerekek az apjával gondja van, egész életében gondja lesz a fegyelemmel. Nagyon sok fiút tanítottam, mint papnevelő, és láttam, hogy akinek nem volt igazi apaképe, az igen nyámnyila gyerek lett. Tíz éve egy katonatiszt mondta el nekem, hogy amióta a válások megsaporodtak, és csak nők nevelik a gyerekeket, azóta nőiessé váltak a fiúk, ha valami feladat elé állítják őket, elkezdenek sírni. Az apai nevelésre ugyanakkora szükség van, mint az anyaira. A kamaszkorú gyerek, aki az apában rendesen erőteljes valakit lát, azt mondja: ő is hisz, akkor én is hiszek. Ugyanakkor az anyai nevelés az érzelmeket fejleszti ki a gyermekben, és ez roppant fontos, hiszen a döntéseink 80 százaléka érzelmi alapú.

Aztán a tudatos érzelmi nevelés is hat ránk. Az, hogy a templomban milyen dallamokat hallunk, milyen a liturgia, a díszítés, milyen képeket láthatunk. Kétségtelen, hogy a művészetek alapvetően befolyásolnak bennünket. Freund Tamás agykutató szerint nem is kellene először mást tanítani, csak művészeteket. Hogy milyen érzelmi hatások érnek bennünket, az már rajtunk is múlik. Az, hogyan van díszítve iskolánk, hogyan készülünk egy ünnepre, karácsonyra vagy adventre, visszatérő elemei az érzelmi nevelésnek. Persze ezzel párosul az értelmi nevelés. Mi azt mondjuk Szent Pál nyomán, hogy a mi hitünk értelemszerű meghódolás az Isten előtt.

Múlt szombaton a Piarista Gimnáziumban az előadó egykori iskolatársunk, Pálinkás József akadémiai elnök volt. Hatalmas tanúságot tett arról, hogy mit jelentett neki a piarista iskola. Ha ilyen embernek – és sok más nagyhírű Nobel-díjas tudósnek – nem okoz problémát, hogy milyen hisz, akkor ez nem lehet gond. Mert a mi hitünk értelemszerű meghódolás az Isten előtt. Jézus Krisztusnak a görög neve Logosz. A logika szó ebből ered. Az Isten logikája ott van mindenben, mert valamiképp Isten van minden gondolatban is. Tehát még a természettudományok is Istenhez fordíthatnak bennünket, és persze a mi hitünknek megvan a maga értelmessége. Aztán az akarati nevelésről sem szabad megfeledkezni. Az áldozatvállalásra készíteni kell a gyerekeket. Mert sokan esnek abba a csapdába, hogy azt mondva, nekik rossz gyerekkoruk volt, nem

Ballagás a katolikus kiskunhalasi II. Rákóczi Ferenc Iskolában

adatott meg sok minden, ezért mindent megadnak a saját gyereküknek anélkül, hogy bármi elvárásuk lenne. A legrosszabbat teszik, mert a maga életkorának megfelelő munkát kell adni a gyereknek, s a hitért is kell áldozatot vállalnia. Nem lehet azt mondani például, hogy a mise helyett aludjon inkább vasárnap szegényke, és sok minden másra rá kell őt venni, nevelni. Hitünk érdekében, mert a hit tetteket kíván, s ezek összekapcsolódnak. Azok az emberek, akik nem tudnak áldozatot hozni hitükért, azok másokért sem tudnak áldozatot hozni. Az akarat fejlesztése és a következetes számonkérés nélkül az életben később nagyon nehezen tud helytállni bárki a munkájában. Megfelelő pedagógiai érzéssel, saját életünk és a Szentírás számtalan példamutatásával sokat tehetünk a gyerekek értelmi-érzelmi fejlődéséért, sokkal többet, mint a világnézetileg semleges iskolák.

Mit jelent a szentáldozás? Szerb Antal így írt erről a naplójában: „Nagy kegyelem osztogatója a szentáldozás. Megtart a jóban. Az Isten egyik legnagyobb csodája.”

Mit tehetünk még a ránk bízottakért? Imádkozunk értük, ahogy Szent Mónika imádkozott fiáért, Szent Ágostonért. Ugyanúgy nekünk is imádkoznunk kell a gyerekekért, különösen a nehéz sorsúakért. A hit évében azért is kell imádkoznunk, hogy a gyerekek is higgyenek. Ha Jézus elmondta Péternek, hogy imádkozott érte, hogy megerősödjön a hitben, és megerősíthesse testvéreit, akkor ezt mi is követhetjük. Ha nekünk van hitünk, akkor az nagy kegyelem. Ha tovább is tudjuk adni annak a képességét, hogy hinni tudjanak mások, akkor az nagy boldogság. Ezt kell nekünk a hit évében művelni, munkálni és ezért imádkoznunk!

(Kiskunhalasi II. Rákóczi Ferenc Középiskola, 2012. december 1.)

Jótetteinkkel emberibb a világ

Október 11-e óta, Szentatyánk elhatározásából tartja Katolikus Egyházunk a Hit évét. Meg kell újítani hitünket az újraevangelizáció segítségével, hiszen mindenki tapasztalja, hogy az öreg kontinensen, Európában – de az európai-atlanti kultúrában is – a keresztény gyökerű országokban naggyá lett az ellanyhulás, a közömböség. Hála Istennek, a világ más tájékán, így Afrikában vagy Ázsia egyes részein pedig egészen szép virulásnak indult a keresztény hit. Meg kell újítani, hiszen maguk az apostolok is kérték Jézust, hogy: növeld bennünk a hitet! Felületesen úgy gondolnánk, hogy a hit az megáll önmagában, valaminek az elfogadását jelenti, és ha valaki jó katolikus, elhiszi, hogy van Isten, hogy Jézus meghalt és feltámadt, ezzel le is tudta a Krisztus-követés feladatait. Ám a hit cselekedeteket kíván. Jakab apostol levelében azt mondja, hogy „a hit az tettek nélkül holt”. Ha valakinek az életvitele nem igazolja a hitét, akkor az nem eleven és élő hit.

Ma ünnepeljük Bácsbokod katolikus templomának védőszentjét, Árpád-házi Szent Erzsébetet, aki mind a két erénynek a gyakorlásában hősies fokra jutott el, s ezért szentté avatta őt halála után egyházunk, pedig alig élt huszonnégy esztendőt. Mind a hitben, mind pedig a keresztény szeretetben a legkiválóbbak közé jutott, s lehet azt mondani, hogy a középkor egyházának tündöklő csillaga lett, s a legismertebb magyar szent.

Az egyháznak számos feladata van. Manapság sokszor úgy tűnik, hogy csupán a közéletiséghez kapcsolható iskoláztatás, vagy szociális munka az, ami fontossá teszi az egyháznak a létét, azonban ezek csak tartozékai és következményei működésének. Hitünknek nagyon fontos eleme a martúria, vagyis a mártírlét, a liturgia és a diakónia. A martúria azt a tanúságtevést jelenti, amit lehet szóval, életvitellel és a legfelsőbb fokon pedig a vértanúsággal, a mártíromsággal párosítani. Jézus lehetségesnek tartotta, hogy ahogy őt üldözték, úgy fogják üldözni követőit is, és senkinek nagyobb szeretete nincs, mint aki életét adja barátaiért. A vértanúságban mutatkozik meg leghősiesebben az Isten és az ember iránti szeretet. E templomnak volt olyan káplánja, akinek felkerült az emléktáblája a templom

külső falára. Novotny Józsefnek hívták, aki 1944-ben, abban a vészterhes napokban, partizánok által vértanúhalált halt, kifejezetten hitéért és magyarságáért. Vértanú lett, és ezzel a legtöbbet adta Jézusért.

A liturgia is feladata az egyháznak. Beleértjük mindig valamiképpen a csodálatos istentiszteleteket is. Maga a templom ezt a célt szolgálja, az Isten imádásának és tiszteletének a helye. Nem ő szorul rá a mi dicsőítésünkre, hanem mi, emberek szorunk arra, hogy Istent dicsőítsük, mert általa emelkedünk fel. Ha nem az Istent dicsőítjük, akkor majd mást fogunk dicsőíteni. Sokszor alantas dolgoknak, alantas szenvedélyeknek szolgálja ki magát az ember, de ha Istent dicsőíti, akkor fölemelkedik.

Az istendicsőítésnek sokféle formája van. Maga a szentmise is ünnepélyesebbé válik, ha egy szép hangú énekar – mint amilyen például a lajosmizsei – az énekével fölemeli lelkünket Istenhez. Aztán a katolikus templomokban a díszítés mellett maguk a képek is részei ennek. A bokodi templomnak – Johann Hanisnek köszönhetően – csodálatos szép oltárképe van, ami az embernek a szép iránti érzékét is fejleszti. Éppen most mondta Szentatyánk a művészeknek, hogy a művészet odavezetheti az embert Istenhez, hiszen a szépség isteni tulajdonság. Ami szép van a teremtett világban, Istenből forrsozik, és ha nekünk adott olyan képességet Isten, hogy széppé tegyünk valamit, akkor ezzel is dicsőítjük őt és hálát adunk neki.

Aztán a diakónia, a szolgálat, a szeretetszolgálat, ez is az egyház

**Bácsbokod, Szent Erzsébet templom
– a díszes ablakok egyike**

fontos feladata. Maga Jézus beszédes példát adott erre, amikor megmosta tanítványai lábát, – amit akkoriban rabszolgák végeztek – az utolsó vacsora előtt, és sokszor beszélt a jótettek szükségességéről, amiket a végítéleten majd számon kér a Mennyei Atya. A hit a földi életünk kísérője, és erőt ad ahhoz, hogy jót tegyünk, mert jót tenni kitartóan, egy életen át hűségesen, a magunk erejéből nem tudunk, de a hit képesít rá. Az Istenbe vetett hit megerősít bennünket abban, hogy van értelme a jónak, fontos a jó éppen abban a világban, amikor megkérdőjelezzük, hogy érdemes-e jónak lenni, hiszen annyi gonosszággal találkozunk. A hit ad erőt ehhez. A keresztény erkölcs-tan egész listát állított össze az irgalmasság testi és lelki cselekedeteiről, amelyek ma is nagyon fontosak számunkra, hogy emberibbé váljunk a világ. Az a Szent Pál apostol, akit a hit apostolának hívnak, ő minden levelét egészen konkrét feladatoknak a megvalósítására fordítja az akkori emberek buzdításában, hogy ezt és ezt tegyék meg.

Árpád-házi Szent Erzsébet ebben is példát ad nekünk, hiszen mélységes hite mellett leginkább felebaráti szeretetével tűnt ki. A szentek összekötik a népeket, a hősök szétválasztják. Árpád-házi Szent Erzsébet nem is egy népnek a tiszteletét bírja, az egész világegyházét, de a németek is magukénak vallják, Thüningiai Szent Erzsébetnek mondják. Ebben a községben vannak német nemzetiségű emberek is, és valamikor egy viruló német község volt. Ők is ugyanúgy tisztelik, ahogy mi, és ebben nem látunk semmi megosztást, hanem még inkább fölmagasztosul előttünk, de nem így a hősök. A hősök egy népnek valóban kiválóságot jelentenek, a másik népnek pedig általában ellenséget. Nem kell térben és időben messzire menni, a határaink mellett, a délszláv háborúnak a katonáit egyik nép hősnak tartja, a másik gyilkosnak, és éppen erről megy most egy nagy vita a két nép között, Gotovina tábornok megítélésében. De nem így vagyunk a szentekkel. Őket minden keresztény egyformán elfogadja.

Árpád-házi Szent Erzsébet nemcsak a korához szólt, hanem üzenetet hagyott számunkra is imádságos életével, példát mutatott jó tetteivel, amik a hitből fakadtak, forrásoztak. Ismerős élettörténetéből az a jelenet, amikor viszi a szegényeknek az ennivalót, pedig már megsokallták Wartburg várában, hogy szétoosztogatja az örökséget, az uradalom javait. Rákérdeztek, hogy mit viszel, és ő azt mondta, hogy rózsát. A legenda szerint valóban megnézték a köté-

nyét, rózsza volt benne. Ebben egy mély szimbolikát, jelképet kell látnunk. A rózsza nemcsak egy csodálatos szép növény, egy virág, hanem a középkorban Krisztus szimbóluma volt. Arany rózsát adtak a pápák a hit védőinek. Tehát a rózsában benne volt mindig az, hogy Krisztust is jelképezte. Ezért hívják Szűz Máriát, Jézus anyját a rózsafüzér királynőjének. Tehát az a jelképiség, ami ebben a csodálatos történetben benne van, hogy ő nemcsak egy darab kenyeret adott azoknak a rászorultaknak, hanem magát Krisztust adta, mert ő maga is egyre inkább hasonulni akart Jézus Krisztushoz.

Ismerjük az élettörténetét:

II. Endre királyunknak és – a magyarok számára nem éppen a legpozitívabb hősnek számító – Gertrúdnak a lánya volt. Árpád-házi Szent Erzsébet példája származását tekintve is nagy reményre jogosít fel bennünket, mert azt mutatja, hogy minden nemzedék újrakezsdhet. Tehát nem arról van szó, hogy mindig lejjebb megyünk, hogy egyre rosszabbak lesznek az utánunk jövők, mert bizony bőségesen van példa arra, hogy a fiatalok messze felülmúlhatják jószágban az őseket. Ezt mutatja Árpád-házi Szent Erzsébetnek a példája, és ezért mindig van reményünk. Ezért szeretnénk a hit- és erkölccsant bevezetni, hogy az ifjúság különb legyen, mint az előtte járók.

A bácsbokodi oltárkép úgy ábrázolja Árpád-házi Szent Erzsébetet, hogy éppen alamizsnát oszt a szegényeknek. Ez ugyancsak megszívlelendő, hiszen a világban a szegénység hatalmas mértékben növekszik. Az elmúlt néhány évben – a válság miatt – még gazdagabbak

A szép bácsbokodi oltárkép

lettek kevesen, és még szegényebbek sokan. Ő nemcsak egyszemélyes jótetteket vitt végbe, hanem – az akkoriban még ritkaságszámba menő – ispotályt, azaz kórházat is létesített. Természetesen az akkori idők orvosi tudásának megfelelően, de közösségben, felügyelettel gyógyíttatta a betegeket. Bizony ma is nagy szükség volna ilyen Szent Erzsébet-szerű ápolókra, orvosokra, politikusokra, akik valóban szívükön viselik a betegek, a szegények ügyét, ami kétségtelenül óriási feladat.

Beszélünk, hogy sokfelé újra kell hirdetni az Evangéliumot, annak minden feladatával. Ennek akkor van mély szántása, ha a hitet tettek követik, s a tettek megmaradnak. A Jelenések könyvében azt olvasuk az üdvözültekről, hogy tetteik elkísérik őket. A szeretetnek a tettei. A hit az élet végével megszűnik, beteljesül. Ugyanígy a reményünk is, de – ahogy azt himnuszban megénekelte Szent Pál apostol – a szeretet tettei megmaradnak, mert a szeretet Istenből forrászik, és ott, ahol a szeretet megvalósul, Isten él az emberekben.

Árpád-házi Szent Erzsébet a keresztény karitásznak, a szeretetszolgálatnak a fő védőszentje segítsen bennünket, hogy éljen bennünk a hit, a felebaráti szeretet apró és nagyobb tetteinkben, legyen meg bennünk a készség a jócselekedetre, és mindig vezéreljen bennünket Jézusnak az a mondása, ami Szent Erzsébetet is fűtötte és sürgette a jóságban: „Amit egynek a legkisebbek közül tettetek, azt nekem tettétek.”

(Bácsbokod, Szent Erzsébet búcsú, 2012. november 24)

A karitásról advent idején

Ami elkezdődött, annak egyszer vége is lesz. Ennek a világnak a végét nem tudjuk, ahogy legtöbb esetben a saját életünkét sem. A Maja naptár sokakat megszédít, egész pontosan tudni vélik, hogy mikor lesz a világvége. Az Úr Jézus azt mondta, hogy még ő sem tudja, mint ember, de legyünk készek a várására. Ezért az evangéliumi szakasz, ami a virrasztásról és a világvégéről szól, apokaliptikus, vagyis olyan leírás, ami kiemeli annak szörnyűségét is, mert egy figyelmeztetés akar lenni, hogy a lelkiismeret tisztaságával, a hittel és a szeretettel készen álljunk.

Ha eljön az Ember Fia – mondja az Úr Jézus, – vajon talál-e hitet a Földön? Ugyanis a hitnek a szükségessége magától értetődő, mert nélküle nem tudunk élni. A hit szükséges az üdvösséghez, ezért ezt az isteni erényt is erősíteni kell a lelkünkben. Ezt szolgálja az egyházunk által most meghirdetett ciklus, a Hit éve. Nekünk, keresztény embereknek nem egy teória a hit, hanem meggyőződés, ami tetteinkben nyilvánul meg. A hit- és erkölcstan – ahogy neveztük régebben – a Krisztusba vetett hit és az élet összetartozásáról szól. Nevezetesen a karitás, a szeretetszolgálat ennek a megnyilvánulása, mert mi nem várakozunk csupán, hanem tevékenykedünk is.

Megfigyelhetjük, hogy aki például egy buszpályaudvaron, vagy másutt várakozik, közben miként cselekszik. Vannak, akik bambán nézelődnek. Vannak, akik olvasnak, kézimunkáznak, kimennek cigarettázni, a fiatalabbak a mobiljukkal babrálnak, s azok, akik társal várakoznak, általában beszélgetnek, pletykálgodnak. Ilyen az ember, még a várakozási időt is ki akarja tölteni, de nem mindegy, hogy hogyan. Az időnek leghatékonyabb kitöltése a szeretet, mert a legfontosabb perc az, ami most van számunkra, a legfontosabb ember az, akivel beszélünk, s a legfontosabb tett a szeretet, mert az nem múlik el. Ezt tanítja a Szentírás. Éppen ezért, akik a karitás tagjai, s a szeretetszolgálatot végzik, azok legyenek meggyőződve arról, hogy nem csak figyelmes, apróbb cselekedetek, amiket tesznek, de azoknak maradandósága is van, az emberi emlékezetben és lélekben mindenképpen.

XVI. Benedek pápa szíven viseli a világ sorsát, és azt, hogy nekünk, keresztényeknek, a szerető Istent utánozva, a szeretet tetteit kell gyakorolnunk. Korábban kiadott egy olyan enciklikát, hogy „Deus caritas est”, Isten a szeretet. Most egy saját elhatározású apostoli levéllel fordult hozzánk, amelyben éppen a karitásról szól, – mintha időzítette volna a mi bajai összejövetelünkre – a karitás szervezetéről, abban a püspökök felelősségéről. (Meg is rettentem, hogy mennyi felelősséget ruház ránk a Szentatya.) Levelében ír a karitás szervezetségéről, tisztaságáról, arra kérve annak munkatársait, hogy semmiféle olyan dolgot ne tegyenek, ami nem illik az Evangéliumhoz. Olyan helyről pénzt se fogadjanak el, ahonnet valami rosszra – az egyház tanításával ellentétes dolgokra – akarnak bennünket készíteni.

Ezt a szervezetet tehát, ami jelen van egyházunkban, Szentatyánk útmutatással látta el, mert egyszerre új és ősi. Ott vannak a diakónusok az ősegyházban, ahogy most itt van velünk főegyházmegyénk katolikus karitás szervezetének igazgatója, Szántó Ambrus diakónus testvérünk. (Akit Isten éltessen közelgő névnapja alkalmából is!). Ő a mi karitásunk vezetője, s a hivatásához méltón irányítja ezt a jótékony szervezetet, amire sajnos egyre nagyobb szükség van, mert

egyre több az elszegényedett, létminimum szintjén tengődő család. Az Úr Jézus mondta: „szegények mindig lesznek veletek.” Jelenleg – szerény becslések szerint is – másfél milliárdra tehető a nagyon szegény emberek száma a világban. Döbbenetes, ha belegondolunk, hogy az úgynevezett harmadik világban naponta harmincezer gyermek hal meg alul- vagy rosszul tápláltság következtében, ami azt jelenti, hogy minden másodpercben tizenharc.

Ezt mi itt Európában el sem tudjuk képzelni, bár az öreg kontinensen is nyolcvanmillióra teszik a szegény emberek számát, akikből egyre több van a gazdagnak hitt Egyesült Államokban is. Amíg a gazdagok vékony rétege még gazdagabbá válik, s a szegények táborra rohamosan nő, addig igenis szükség van a karitászra. Nemcsak az egyéni jócselekedetekre, hanem a szélesebb körű szervezetségek nemes munkájára is. Hála Istennek, működnek ilyenek, például a Máltai Szeretetszolgálat, de több más intézményét is említhetném egyházunknak, amelyek nagyon nagy munkát végeznek az elesetteket segítve. „A karitász az egyház belső életéhez tartozik” – mondja a Szentatya. A hitnek a következménye. Ha mélyen hiszünk Isten-

Gyöngyös bajai templombelső

ben, akkor magától értetődőek azok a jótettek, amiket a karitásztól kérünk.

Hogyan függ mindez össze a várakozással, a virrasztással? Úgy, hogy mindig készen kell lennünk az idő jó felhasználására. Hiszen a világvéget, ha nem is tudjuk, az bizonyos, hogy a mi földi életünk véges. Vagyis az idő múlásával mindenkinek eljön a személyes világvége, aki Isten segédelmével megszülethetett, amire készen kell állnunk, bár nem tudhatjuk pontosan sem a napot, sem az órát. Lehet, hogy egy természeti csapás, egy betegség vagy egy baleset jelenti a földi utunk végét. Egy autóvezető sem bámulja egyfolytában a közeli műszerfalat, hanem a távolba tekint az útja során, az elérni kívánt célok felé. Úgy kell élnünk, hogy mindig láthassuk távolabbi céljainkat, tudva, hogy az végül – bármikor jöjjön a vég – nekünk az üdvösség lehet.

Szent Benedek Regulájában olvashatjuk: „Quidquid agis, prudenter agas et respice finem!” Vagyis: bármit teszel, okosan tedd és tekints a végre! Úgy tedd a jelen eseményeit, hogyha majd a végről vissza kell tekinteni, akkor ne kelljen szégyenkezni. Ez lehetne adventi programunk is, hogy amikor a várakozás szent idejében vagyunk, akkor a megszkott cselekedeteinket nagyobb lélekkel végezzük. Az imádságot összeszedettebben, a jó tetteket figyelmesebben, a türelmet és a megbocsátást nagyobb irgalommal. Ez az igazi adventi előkészület, mert lélekben kell készülnünk elsődlegesen. Világszerte vásárlásokkal készülnek csupán a

Bármit teszel, okosan tedd és tekints a végre!

A keresztény ember felebaráti tetteivel készül a karácsonyra

karácsonyra, és ezt a reklámok meg is erősítik az emberek nagy részében. Hallottam, hogy egy főiskolán megkérdezték a hallgatókat: Ha a szüleidnek hitelt kellene felvenni, hogy te karácsonyi ajándékot kapj, akkor mit mondanál? Vegyenek fel hitelt, vagy ne? A főiskolások többsége – döbbenetes! – azt mondta, hogy vegyenek fel, mert neki az ajándék jár... Ilyenné vált a világ. Az embereket arra készítetik, hogy vásároljanak még többet, ha kell, ha nem, még a bizonytalan hitelek árán is. – A kereszténység nem így akar készülni egyik karácsonyra sem, hanem lélekben, aminek megvannak a felebaráti tettei.

Advent első vasárnapjánál tartunk, ami már a várakozás időszaka. Az Evangélium figyelmeztet bennünket, hogy most azokra kell várakoznunk, akiket szeretünk: Istenre, a születő Jézusra és mindazokra, akik oly kedvesek a mi szívünknek. Mert így a végítélet a tiszta lelkiismeretű embernek nem a borzalom óráját, nemcsak a félelmet hozza, hanem a találkozás örömét is.

Prohászka Ottokár végrendeletét megtalálták halála után. Ez volt benne: „Örömmel halok meg, mert így remélem, hogy Krisztus dicsőséges arcába nézhetek”. Egy olyan ember volt ő, akinek nagyon sok talentumot adott az Isten, s persze nagy keresztek is a földi életre. Mégis vallotta, hogy ő nem a földi kiteljesedést, hanem az Istennel való találkozást tartja a legnagyobb örömének. Ez az igazi adventi várakozás, mert az életünk kis adventjei beletorkollanak majd abba a nagy adventbe, amikor már nemcsak időben, hanem a lélek tökéletesítésében és a szeretetben is közelebb kerülhetünk Istenhez.

(Baja, advent első vasárnapja, 2012. december 2.)

Imádkozzál és dolgozzál!

Pontos és fontos dátum: 1270. január 18-án tért meg az égi hazába Árpád-házi Szent Margit, IV. Béla király leánya. Alig 28 évet élt, ám amit maga után hagyott, örök és szép példaképe országunknak, nemzetünknek. Szentté avatási perében százötven tanút hallgattak ki, hogy emlékeznek a vezeklő, engesztelő, magát a legkisebbek közé soroló király leányára, és ezeknek a kihallgatásoknak megvan a jegyzőkönyve, mert betették a koporsójába. Amit – a török elől – Pozsonyba vittek a domonkos apácák. Aztán Marcellus páter, aki lelki vezetője, gyóntatója volt, papírra vetette Szent Margittal kapcsolatos emlékeit. A magyar népben ettől kezdődően élt a tisztelete, de csak 1943-ban avatta – mindenféle procedúra nélkül, a háborús viszonyok között – XII. Pius pápa szentté, vigasztalásul az akkor is sokat szenvedő magyar népnek.

Úgy gondolom, mindenki ismeri Szent Margit életét Bócsán, hiszen Pozsonyból ide kerültek az ereklyéi, olvashatjuk a kihe-lyezett ereklyetartó mellett az élettörténetét, amit nagyon so-kan még az irodalmárok közül is megverseltek vagy regényben megírtak. Még a kálomista Ady Endre, illetve Gárdonyi Géza, Krúdy Gyula is, bár hozzám leg-közelebb Kodolányinak a Bol-dog Margit című regénye áll. Ta-lán azért is, mert a katonaság idején sikerült elolvasnom, félig-meddig titkon, s a maga archai-záló, régiesítő nyelvével és nagy korszemléletével teljesen ele-venné tudta tenni azt az időt, amelyben Árpád-házi Margit élt.

*Árpád-házi Szent Margit,
IV. Béla király leánya*

A kolostorok világa tőlünk oly távolinak tűnik, mégis súlyos mondanivalója van a mai keresztények számára. Bócsához egészen közel, Bugac határában, mint tudjuk, Árpád-kori kolostort és templomot találtak a régészek, s annak a feltárásnak a kincsei most a Kecskeméti Cifrapalotában, több más kolostor megmaradt relikviáival együtt láthatók. Mit is akartak ezek a kolostorok és az ott élő szerzetesek mondani akkor? Mit tudnak mondani ma, korunk keresztényeinek?

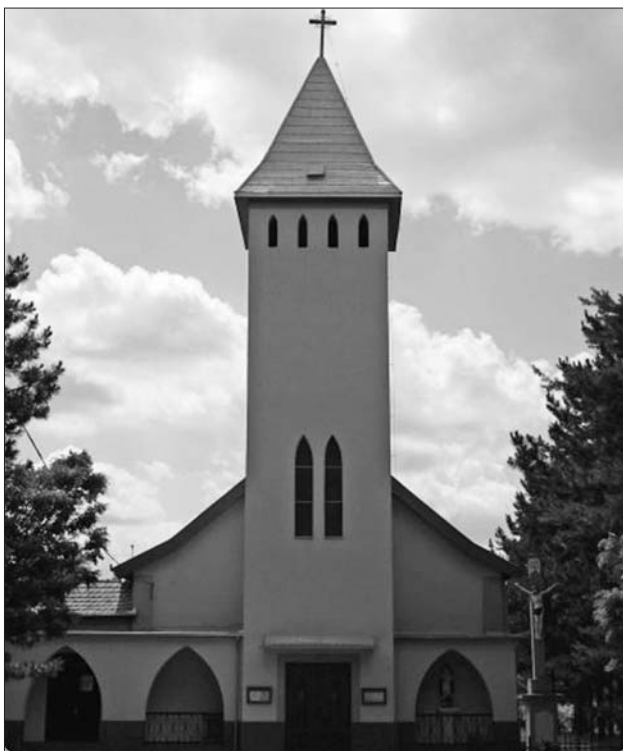
Azzal kezdődött a kolostorok világa, hogy mindig voltak emberek, akikben az elmélyülésre, az elvonulásra igen nagy hajlandóság volt. Az Isten iránti vágy és szeretet a magányba vitte őket. Ez ma is tanulságos, mert ha valaki nem tud egy kicsit csendben maradni, imádságra időt szentelni, akkor nem tud találkozni rendesen Istennel. Az örök zajban nem halljuk meg Isten hangját.

A remetek elmentek először a sivatagba elmélkedni, imádkozni, s kétkezi munkájukból éltek. Ahogy az Úr Jézus is elvonult egy időre a pusztába, s az egész életvitelében benne volt a teljes elköteleződés a Mennyei Atya és az emberszeretet iránt. Azután egy szerzetes összeszedte a remeteket, hogy – megtartva a magányukat – egy tágabb közösségbe kerüljenek. Így kezdődött a szerzetesség. Nagy lökést adott az Isten-keresésüknek, hogy pontosan 1700 évvel ezelőtt Nagy Konstantin felszabadította a kereszténységet, és jogokat adott az addig üldözött vallásnak.

A szerzetesség a maga hármasságával (tisztaság, szegénység, engedelmisség), evangéliumi tanácsaival összeszerveződött különböző szabályzatok, regulák alapján, legyen az Szent Ágostoné vagy Szent Benedeké, és ezek szerint éltek, Isten dicsőségére, s az emberek szolgálatára. Mert ők nem önző, egyedülálló – ahogy ma szokás mondani: szingli életet akartak élni, hanem segíteni másokon. Azok a kolostorok, amelyeket most feltárnak, azt mutatják, hogy egy egész kis városkát tettek ki, mert mindenféle épületet emeltek, kezdve az oratóriumon, az imádság helyiségén át a refektóriumig, az ebédlőig, a könyvtárig és a betegek számára fenntartott ispotályig. Mindennek rendje volt, komoly kertészettel rendelkeztek, s gyógynövényeket, később gyógyszereket állítottak elő, miközben a kultúrának – az imádság mellett – igen nagy teret biztosítottak.

A mai világban a civilizáció magas, a kultúra meg nagyon alacsony szinten áll. A civilizáció mindig azt a technikai fejlődést mutatja, amiben az ember él. De a terroristák kezében is ott vannak a

legmodernebb eszközök, míg a kultúránk egyenlő a nullával. A kolostorokban viszont a kultúra magas szintű volt mindig, hiszen részben az Evangéliumot éltek és valósították meg, részben a klasszikus kultúrát ők örökítették át. Az a mondás, hogy körmére ég valakinek a munka, abból adódott, hogy a szerzetes a gyertyát a körmére tette, és úgy másolt könyveket, kódexeket. A régi klasszikus irodalomról most nem tudnánk

A bócsai Szent Margit templom

semmit, ha ők át nem másolják, hiszen a pergamenpapírok előbb-utóbb elporladnak. Nekik köszönhető, hogy ma is ismerjük az ókor nagyjait, Arisztotelésztől Ciceróig. A görög és a latin kultúrának az átmentői voltak. Éppen ezért olyan érthetetlen számomra, hogy az európai központban nem akarnak tudni a keresztény gyökerekről. Meghamisítjuk a múltunkat, ha nem akarjuk elfogadni, hogy az egyháznak, és abban is a szerzeteseknek köszönhető, hogy megőrződött és továbbadatott megannyi szellemi kincs.

Magyar rend is van, akiknek éppen az alapítójukról most emlékeztünk meg, mert ma, január 20-án Boldog Özsébet is köszöntjük, aki remete Szent Pált vette példaképül. Ő az egyetlen magyar szerzetesrend alapítója, és ma is itt van közöttünk, Pálosszentkút ezt tanúsítja nekünk. Ebben a kolostori világban, ahol a keresztény szellem társult a munkával, hirdetve: Ora et labora! – Imádkozzál és dolgozzál! Ez volt a jelszavuk, s amíg a kézműves munkát a Római Birodalom előkelői megvetették, ők elvégezték. Éppen ezt jegyezték föl Árpád-házi Szent Margitról, hogy királylány létére az összes alantas mun-

kát ő végezte. Tisztított és tisztogatott, rendet tett a maga környezetében, és persze, engesztelt. Mert ő felfogta azt, amit a szülei nagy megszorultságukban tettek, hogy felajánlják őt az országért. Már az apja is meg akarta másítani ezt a fogadalmat, de ő ragaszkodott hozzá. Ezért is mondják őt nemzetünk áldozati bárányának. Jézus engesztelő életet élt, s a bűnösökért adta az életét, újra visszavezetve az emberiséget Istenhez, és közbenjárt értük. Ezt tette Szent Margit is.

Megkérdeshetjük, hogy miért kell Istent engesztelni. Nem azért, hogy ő jobb legyen hozzánk, hiszen Isten mindenkihez jó. Egyedül a bűnnek az ellensége a mi Mennyei Atyánk. Amikor engesztelünk, akkor azt akarjuk, hogy az illetőnek, akiért mi imádkozunk, Isten fordítsa a szívét a jóra, és térjen meg. Így járt közben Árpád-házi Szent Margit az akkori magyar népért. Sőt bizonyos, hogy ebben a tekintetben a kolostorban élő szent szerzetesek példája is ösztönözte. Tudjuk, hogy a kolostorban volt egy Ilona nővér, aki stigmatizált volt, mint Szent Ferenc, vagy mint páter Pió, időnként kiújultak rajta Krisztus sebei. Ezek megmagyarázhatatlan dolgok, de elgondolkodtatóak, hogy vannak emberek, akik annyira átéli Krisztus szenvedését, hogy még azok a sebek is kiújulnak kezükön, lábukon, amiket Jézuson ejtettek hajdanán. Ezt látva, még elevenebbé vált Árpád-házi Szent Margit számára Krisztus megváltói élete. Mert a szentek nem mások, mint Jézusnak a történelemben tovább élő megvalósítói és követői.

Nemzetünknek védőszentje ő, akire úgy tekintünk, mint aki a békeséget szolgálta. Miközben a saját apja és bátyja testvérháborút folytatott – nem volt elég a tatárjárás! – s gyűlölködésükben majdnem teljesen elpusztították az országot. Lehet párhuzamot vonni. Itt volt húsz évvel ezelőtt egy pusztító világhatalom fölöttünk, amelynek annyiféle módon adóztunk emberrel, anyagiakkal, és szinte kilátástalan volt, hogy valaha is felszabadulunk. Felszabadultunk, de az ellenségeskedés megmaradt. Nem lettünk jobbak. Nem tanultunk belőle, pedig össze kellene fognunk, s ahogy Árpád-házi Szent Margit imádkozott azért, hogy szűnjön meg az ellenségeskedés az országban, úgy kellene tennünk végre nekünk is.

Az ő engesztelő élete példát ad a mértéktelen önkényeztetőkkel, a wellnessek világát istenítőkkel, a semmiféle lemondást nem ismerőkkel szemben. Árpád-házi Szent Margit megtehetette volna, hogy királylányként, bíborban-bársonyban, hatalmas pompában éljen a

királyi palotában. Ehelyett vállalta az engesztelő, önmegtartóztató életet. Legalább azt a következtetést vonjuk le, hogy az élet nehézségeit fogadjuk el, és próbáljunk meg jó lélekkel megfelelni annak. Ő példakép lehet ma is a magyar fiataloknak. Nem akarom én bántani az ifjúságot, mert sokszor ők sem tehetnek arról, hogy egy ilyen világban tévutakra tévednek, de hogy nagy bajok vannak velük, az biztos. Tisztelet a kevés kivételnek! Szinte már nincs is elég pedagógiai erőnk megváltoztatni őket, Isten kegyelme nélkül. Szent Margit lehet példaképük, aki egy lehetetlennek látszó, tatárjárás utáni világban is imádkozott, engesztelt, vezekelt, s a nép élete lassacskán megváltozott, jobbra fordult erkölcsileg is, szellemileg is.

Ezért kérjük őt, a magyar leányifjúság védőszentjét, járjon közben az Úrnál népünkért, leányainkért, hiszen csak rajtuk fordulhat a jövő. Köszönjük meg Istennek, hogy őt adta nekünk, legyünk érte hála-
lások!

(Bócsa, Szent Margit templom, 2013. január 20.)

A vértanú példája

Szent István diakónust a hit, a kegyelem és a Szentlélek töltötte el. Amire külön figyelemmel voltak az ősegyházban, amikor őt – az apostolok tehermentesítésére – diakónusnak kiválasztották. Ropant fontos a hit és a Szentlélek. Ezeket most, a hit évében különösen fel kell élesztetni magunkban, és újra kell gondolni a Szentlélek hatását életünkre. Úgy gondolná az ember, hogy hinni azoknak kell, akik valamit nem látnak. Mert a hit a nem látott dolgoknak az igazolása. Márpedig Szent István látta Jézust, hiszen a 72 tanítványhoz tartozott. Talán a föltámadt Krisztus is megjelent neki a sokaságban.

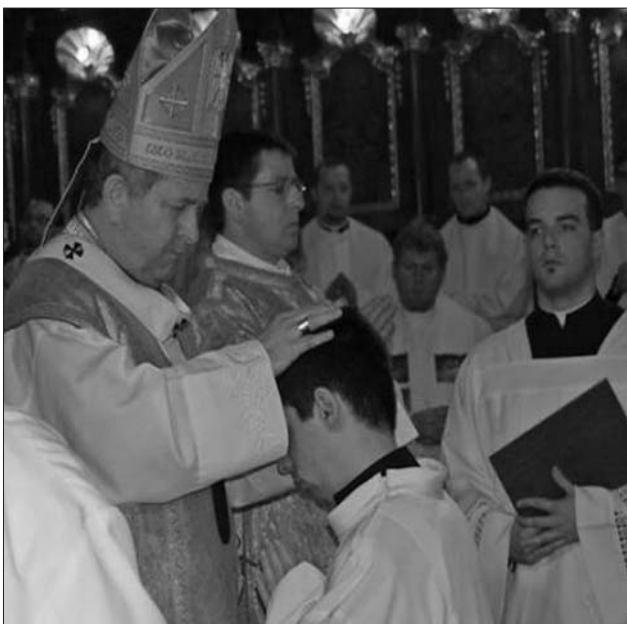
Ha karácsony titkára gondolunk – amelyhez kapcsolódik Szent István diakónus ünnepe –, akkor azt kell meglátnunk, hogy óriási hitet kíván a karácsony, Jézus Krisztus megtestesülése. Azoknak az embereknek, akik Jézust látták, a tanítványoknak, az apostoloknak, a körülöttük lévő sokaságnak azt kellett elhinni, hogy ő nem egy szemfényvesztő, nem egy csaló, hanem az Isten Fia. Nekünk a fordítottját kell elhinni, azt, hogy a végtelen Isten emberré lett. A kettő bizonyos pontokon találkozik, bizonyos pontokon más-más nehézséget vagy könnyebbséget jelent.

A közelség az egyszerre lehet könnyebbség és lehet nehézség. Könnyebbség az, hogy ők látták Jézus csodáit. De ugyanakkor látták azt is, hogy olyan volt, mint a többi ember: elfáradt, leült a csónakban, vérzett, verítékezett. De nem úgy állt a helyzet, mint Tolsztoj írja a Háború és békében: Senki sem úr a komornyikja

Szent István diakónus megkövezése

előtt, mert az látja a hétköznapi viselkedését. Itt nem a közelség jelentette a nehézséget a tanítványok számára, hanem az, hogy Jézus Krisztust meg lehetett ostromozni és meg lehetett feszíteni. Hogyan, ha ő az Isten Fia? Nekünk már történeti távlatunk van, és abba tudjuk beágyazni az egészet, amire már ráépült az egész keresztény kultúra. Mi már tudjuk, hogy igazolódott sok minden, amit addig nem hittek vagy nem úgy tudtak az emberek.

Napjaink diakónusaira is nagy feladatok hárulnak az újraevangelizáció időszakában

Szent István diakónus bravúrosan ismerte a Szentírást. Nem volt zsidó származású, de benne élt a zsidó gondolkodásban. Számára az Ószövetség beteljesedése egy döntő érv volt. Ezt azok a zsidók szokták megélni, akik keresztény hitre térnek. Nem kikeresztelkednek, mint szokták tévesen mondani, hanem keresztény hitre térnek. Az első időkben éppúgy voltak ilyenek, mint a későbbiekben, akik éppen az ószövetségi jóvendölések beteljesedésében látták meg Jézus Krisztusban a megígért Messiást. Szent István diakónus felvázol egy egész üdvösségtörténetet. Olvashatjuk az Apostolok cselekedetében. Kezdi Ábrahámmal, eljut Mózesig, tőle pedig egészen Jézusig. Egy hatalmas ívet jelentett az üdvösségtörténete már az Ószövetségben is, ami beteljesedett Jézus Krisztus megjelenésével.

Jézus figyelmeztette az apostolokat, a követőit: ha engem üldöznek, akkor titeket is üldözni fognak, s aki utánam akar jönni, vegye fel a maga keresztjét és úgy kövessen engem. Szent István így tett, s az első tudatos vértanú lett. Keresztények ma is halnak meg a hitükért – épp a minap hallhattuk a hírt, hogy egy afrikai temp-

A Kalocsai Székesegyház

lomban gránátot dobtak a hívők közé iszlám fundamentalisták, és sajnos sokan meghaltak, – de Szent István korában még nem volt akkora a vértanúk tábora, mint azóta. Más kérdés, hogy az összes nagy diktátor csúfos halált halt, vagyis már ezen a földön beteljesedett a szégyenük. Nekünk a vértanúk győzelme is mutatja Jézus Krisztus igazát, egyházunk életerejét.

El kell gondolkodnunk a hit évében, hogy Szent István diakónus milyen maradandó példát adott. Ott ült megkövezésénél Saul, akiből később Szent Pál lett, a nemzetek apostola, s neki köszönhetően nagyon sokan keresztény hitre tértek. Nekünk, magyaroknak is fontos Szent István személyisége, hiszen első szent királyunk Vajk volt, aki a keresztségben az István nevet kapta. Minden biztonnyal benne volt a választásban a példa, ahogy Szent István az első vértanúja volt az anyaszentegyháznak, úgy nemzetünk első nagy szentje Szent István király. A példa 1000 éven át és utána is tovább hullámozott.

A hittel és Szentlélekkel eltelt Szent István példa lehet számunkra. Mert a Szentlélek ajándékai hatnak az értelemre és hatnak az

akaratra. Mind a kettőre szükség van. Hiszen ott van az értelem, a tudomány, a bölcsesség, a jó tanács lelke, az állhatatossága, benne a kitartás és bátorságé. A hitben mindezekre is szükség van. A Szentlélek kelti fel azt a hitet, ami már nem evilági, hanem Istenbe vetett hitté válik. Azért isteni erény, mert tőle jön és hozzá tér vissza. Ezért fontos, hogy a Szentlélekre odafigyeljünk. A Minden-szentek litániájában van egy ilyen invokáció: Sugallataid elhanyagolásától, ments meg Uram minket! Mert nagyon fontos odafigyelni a sugallatokra. Pár nap múlva a napkeleti bölcseket fogjuk ünnepegni, ők álomban kaptak intést. A gonosz álmok fussanak, mondja az őskeresztény imádság, de a jókra oda kell figyelni, azok is lehetnek egy-egy sugallat. Ahogy másoknak az intő szava, esetleg egy-egy jólelkű olvasmány is, csak oda kell rá figyelni, hogy a Szentléleknek mi is kiváló embereivé lehessünk. Akkor felkelti a lelkünkben az isteni erényeket, a hitet, a reményt és a szeretetet.

A Hit évében, amikor Szent István diakónust köszöntjük, az ő példája mellett gondoljunk a többi szent példájára is, hiszen szükségünk van a támogatásukra. Szent Ágoston írja a szentekről a mi életünkre vonatkoztatottan, hogy nem szakadt le az a híd, amin ők átmentek, és nem apadt ki az a forrás, amiből ők ittak. Vagyis Szent István diakónussal együtt velünk vannak, ezt erősíti meg bennünk a Szentlélek. Tegye ezt ezen a karácsonyon is, a Hit évében, a mi lelkünk üdvéért!

(Kalocsa, Szent István templom, 2012. december 26.)

Szent család vasárnapja

Krisztusban szeretett testvéreim! Elmúlt a család éve, de mindig időszerű marad. Most a Hit évét tartja egyházunk, ami egy új feladatát, új megközelítését teszi szükségessé a családnak, hiszen keresztény ember a családnak adja meg a hitre vezető út alapjait, ott kapja meg azokat az antennákat, amivel tudja fogni majd Isten kegyelmét. Szent Család vasárnapja elénk állítja az isteni gondviselésből megmutatott családot, Jézust, Szűz Máriát és Józsefet, akik példaképek lehetnek számunkra.

A kecskeméti Szent Család plébánia

Szűz Máriának és Szent Józsefnek óriási volt a hite. Hitték, hogy Jézus nem egy közönséges gyermek, hanem ő a megígért Messiás, az Isten Fia. Mind Szűz Máriának, mind Józsefnek ez bizonyára nagy lelki próbát is jelentett, ugyanakkor ezt a hitet úgy élték meg, hogy gyakorlattá tették. Ajándékként fogták fel egymást, ajándékként kapták Jézust, és szeretetük az Isten szeretetén alapult. Az isteni törvények megtartása lett egymás iránti szeretetüknek az alapja. Ez fontos a mai világban is, mert amikor azt látjuk, hogy felbomlanak, széthullnak a családok, akkor valamiképpen az Isten szeretete is hiányossá vált az emberek életében. Szent Ágoston mondja: az emberi történelem nagy tragédiája, hogy

szembekerült az Isten iránti szeretet az önszeretettel. Sokszor ez lapang a családi válságokban is.

A családok válságát látva úgy érzem, valahol utat tévesztettünk, a nyilvánkoztatás igazságaitól eltértünk. Ennek napjainkban is tanúi vagyunk. Korábban az államhatalmak beleszóltak abba, hogy ki legyen az egyházi vezető. Ez volt az úgynevezett investitúra harc, egészen az utolsó időkig. Most be-

A szent család – a kis Jézussal

leszólnak az erkölcsi rendbe, ők akarják megmondani, hogy hol kezdődik az élet, hol fejeződik be, és hogy mi a házasság, mi nem. Meg kell jegyeznünk, nekünk nincs az a bíróság, amelyik felmúlja az Isten törvényét. Erre mondták annak idején az apostolok: inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint embernek. Holott mi mindig lojálisak akarunk lenni az államhatalommal vagy annak bíróságával, de bizonyos dolgokat nem fogadhatunk el. Úgy gondolom, mindenki tudja, hogy mire célzok. A jelenlegi alkotmányunk nem tökéletesen keresztény indíttatású, de azt mondta róla az Európai Parlament vezetője, hogy villámfény Európa sötét éjszakájában. Ezt meg kellene becsülni. Hiszen a házasságot nekünk nem kell kitalálni, hanem vissza kell térni az eredethez. Világszerte egyre erősödik a természet féltése, megbecsülése, szeretete, s még a kultúrákban is keresi az ember az eredetet, azt, hogy mi volt a tiszta forrás. Mi volt az eredeti, a természetes, ezt mindenütt, mindenben keresik, a családnál mégsem akarnak visszamenni az eredethez. Pedig ott van már a Biblia első lapján a férfi és a nő megteremtése, és Ádámnak nem volt több felesége. Később a szívük keménysége és megromlásuk miatt megengedte Isten a többnejűséget, de Jézus, a Törvény nagy restaurátora visszahozta az eredetit. Ehhez kell tartani magunkat. Vannak nagyon egyszerű dolgok, amelyek adva vannak, csak vissza kell térni hozzájuk.

Egy alkalommal említettem, hogy a könyvtárunkban az idén még több

könyvvel szaporodott a családlexikon, a családról, párkapcsolatról szóló könyvek száma. Számtalan könyvet, tanulmányt lehet írni ebben a témában, mert ahány ember, annyi megközelítés, annyi tapasztalat. De miért, amikor nagyon egyszerű alapelvek vannak? Azokat kellene megtartani. Gondoljunk vissza például nagyanyáinkra, akik nem olvastak ilyen könyveket, de sok gyereket fel tudtak nevelni, nagyon nehéz, világháborús körülmények között. Valahol mi utat tévesztettünk, és éppen ezért a jövőnk is bizonytalanra vált. A jóléti társadalmak sajnos az életet nem veszik komolyan. Ők akarják megmondani, hol kezdődik az élet és hol végződjék. Elnézik, hogy az emberek eldobják gyermekeiket, hogy nem gondoskodnak öreg szüleikről. Nem szégyen ez a világban? Egy jóléti állam nem tudja eltartani az öregeit. Németországban arra kényszerülnek, hogy elmenjenek valamelyik olcsóbb országba, annyira drága náluk a szociális gondozás. Milyen jövője van az ilyen államoknak? Mert most, amikor két nap múlva már január elsejét írunk, óhatatlanul felvetődik a jövőnek a kérdése. Amit általában csak gazdasági módon próbálunk prognosztizálni, hogy mit hoz majd az Európai Unió számára ilyen-olyan monetáris megoldás, vagy gazdasági fejlődés. A jövőnek az emberért kell lennie. Ha az ember nem egészséges önmagában, családjában, akkor nincs jövője. Egy-egy országnak csak akkor lehet perspektívája, ha gyermekek születnek, ha nem csak gyarapszik, gyarapodik is. A család és a társadalom összetartozik, s a kölcsönösségük létkérdés, hiszen csak erre lehet jövőt építeni.

Mi a keresztény családokat szeretnénk megerősíteni ezen az ünnepen. Az nem elegendő, hogy majd bevezetik az iskolai hittant, s elküldik oda a gyerekeket. Ha nem lát jó példát, ha nem áll mellette a szülő, akkor bizony már előre meg lehet jósolni, milyen jövő előtt áll. Amikor egy elsőáldozó gyereket elhoz az apja vagy az anyja a templomba autóval, aztán egy óra múlva visszajön érte, vajon mire gondolhat az a csöppség? Méltán juthat az eszébe, hogyha valóban szükséges volna a templomba járás, akkor a szüleim is itt lennének. A Hit évében arra is kell gondolnunk, hogy a családtagjainkat is misszionálni kell. Különösen olyan esetekben, ha valakinek a házastársa nem gyakorolja a vallását. Ami most egyre többször megtörténik, ezt jól tudom mérni, hiszen én írom alá azokban az esetekben a felmentést, ha a házasulandó fél egyike nincs megkeresztelve. Ez a valláskülönbségnek az akadálya. Mert a felekezetek közötti különbséget a plébános is feloldhatja egy engedéllyel, de a valláskülönbség akadályáért, annak megoldásáért az illetékes főpásztorhoz kell fordulni. Azt látom, hogy az egyre kevesebb esküvő-

ben egyre több az ilyen vegyes páros. Ha ilyenkor nem motiváljuk legalább abba az irányba, hogy katekumen legyen, később nagyon nehéz lesz a hívő félnek a megkereszteletlen felet az Isten felé fordítani. A szerelem elmúlik, de megmarad annak a keresztye, hogy a másik közömbös a hit, a vallásosság iránt, vagy esetleg még talán támadja is. Ezért ezt jól meg kell gondolniuk a házasulóknak, mert ha nincs a leendő társukban annyi jóindulat sem, hogy legalább elinduljon a katekumenátus útján, akkor később sem lehet erre már számítani. Ez majdnem olyasmi, mintha valaki azt mondja: most még dohányzik, meg túlságosan szereti az alkoholt, de majd le fog szokni arról, ha együtt élünk. Garantáltan mondhatom, hogy az esetek 99 százalékában ez nem sikerül. Tehát addig is el kell gondolkodniuk rajta a fiataloknak, hogy milyen házastárssal kötik össze az életüket, s nagyon kell imádkozni azért, hogy a másik is a hit útjára térjen.

Sok mindent kitalálunk, különböző programokat, média lehetőségeket, amelyek mind jók és hasznosak lehetnek, de az élő példánál nincs

A keresztyén családokat szeretnénk megerősíteni ezen az ünnepen

jobb evangelizáló módszer. Robert Schuman – akit most boldoggá akar avatni egyházunk – az EU alapító atyák egyike, az Európai Parlament első elnöke mondta, hogy Európa vagy keresztény lesz, vagy nem lesz Európa. Tehát ránk, illetve a maradék keresztény családokra vár, hogy megmentsek ezt az öreg kontinenst. Az Ószövetségben az Isten meghagyott egy maradékot. Izajás így is nevezte el egyik fiát, jelképesen, hogy Maradék. A másik fiának azt a nevet adta, hogy Rabolj gyorsan, prédálj hamar. Mi ilyen korban élünk, ahol rabolnak és prédálnak keresztény értékeket, de biztató, hogy a maradék meg tudja menteni a többit. Az a mustármag, vagy az a kovász tud hatni Jézus tanítása szerint. Ezért olyan jó itt a Széchenyi lakótelepen, mert jó látni a rendszeresen templomba járó fiatalokat, gyerekeket. Hiszen ők jelentik azt a mustármagot, azt a kovászt, ami a jövőbe átmenti szűkebb és tágabb hazánk, illetve öreg kontinensünk keresztény értékeit.

Szent Család napján hálát adunk és példaként állítjuk magunk elé Jézust, Szűz Máriát és Szent Józsefet. A szavak elszállnak, a példák vonzanak. Vonzzon az ő példájuk követésre, s ugyanakkor kérjük közbenjárásukat a mi családjainkért, nemzetünk és Európa keresztény családjaiért, hogy az ő hűségük, hitük, szeretetük legyen a példa mindannyiunk számára, s a Szent Család pártfogása alatt maradjanak meg minél többen kereszténynek! Ezt kérjük a mai szép ünnepen, ezért imádkozunk!

(Kecskemét, Szent Család plébánia, 2012. december 30.)

HIT ÉVE 2012
2013

Nagymarosi ifjúsági találkozó

Múlt héten a Kossuth Rádiónak volt egy tudományos műsora a placebo gyógyszerekről. Ha valaki nem tudná, ez csak gyógyszernek látszó ártalmatlan és közömbös készítmény. A tudósok mégis azt tapasztalták: akik úgy vették be, hogy hatásos gyógyszernek hitték, ugyanúgy meggyógyultak, mint a többiek, akik rendes gyógyszert kaptak. De ha valaki már gyanút fogott, hogy át akarják egy kísérletben verni, arra már nem bizonyult gyógyító hatásúnak ez a semleges pirula. Aztán az is megtörtént, hogy valaki a rendes, hatásos gyógyszert vette be, de utána elhitették vele, hogy csak egy placebo pirula volt, és csodák csodája, nem is mutatott látványos gyógyulást.

Egymást látva, hallgatva és megértve rájöhettünk, milyen sokan vagyunk, milyen sokat tehetünk

Ezek a kísérletek is jól példázzák, mit jelent a hit az emberek életében. Nagyon sokat jelent az emberi kapcsolatokban is, hiszen káosz lenne az életünk, ha nem hinne el senki senkinek semmit. Ha például idefelé jövet nem hittétek volna el a pályaudvaron a hangos-

bemondónak, hogy melyik vonat indul Nagymaros felé, most az ország más táján bolyonganátok. Mert a hit nagyon sokat jelent az emberi kapcsolatokban, nagyon nagy baj, ha már egymásnak sem hiszünk. Kalocsán, ahol én élek, van egy női börtön, ahol a legsúlyosabb bűnök elkövetői töltik büntetésüket. Kérdezgettem az egyik nevelőt – aki korábban ráadásul még hitoktató is volt –, hisz-e abban, hogy ezek a rabok megjavulnak. Azt mondta, hogy eleinte – úgy másfél évig – hitt, de ma már nem. Rendszeresen eljár a templomba, hogy erőt kapjon, de már annyiszor becsapták, hogy nem tud hinni a rábízott elítéltekben.

Milyen sajnálatos, amikor valaki azt mondja a másik embernek, hogy én már nem hiszek neked. Szinte ösztönszerűen is hinni szeretnénk, nem pedig csalódni. Hívó emberek vagyunk. Mi nem holmi gyógyszerben, hanem Jézus Krisztusban hiszünk, és ez a hit köt össze bennünket. Azt gondolhatná valaki, hogy az első apostoloknak nem kellett hinniük, hiszen látták, ismerték Jézust, ott voltak a közelében. Csakhogy akkor Jézus nem vetette volna szemükre a hitetlenségüket, és nem kérték volna az apostolok, hogy növeljék bennünk a hitet. Annyiban könnyebb helyzetben voltak, hogy ők sok mindent személyesen láttak, de ugyanakkor nehéz is volt nekik elhinniük, hogy Istennek a fia, mert Jézus külsőleg ugyanolyan ember volt, mint a többi. Az igaz hit sosem könnyű, de mögöttünk a kétezres éves egyház, sok-sok millió embernek a tanúságtétele és hite, hogy Jézus Krisztus az, aki meghalt és föltámadott. A Hit évében ezen a vonalon kell mennünk tovább, hogy kikerüljön válságából ez a világ. Mert sajnos nemcsak gazdasági krízis mutatkozik napjainkban – bár a politikusok erről beszélnek szívesebben –, hanem az erkölcs is mély válságba került. Az emberek jó része nem hisz. A 19. században élt nagy orosz író, Dosztojevszkij mondta: Európa megtagadta Krisztust és ezért haldoklik. Az írók általában előbbre látnak, mint a többi ember, és neki is igaza volt. Természetesen nem mindenki tagadta meg Jézust, akinek szavait idézve mondhatjuk: ti is só és kovász tudtok lenni a többiek számára. Az Úr Jézus hívott, tanított és küldött. Ma sincs ez másként: behív bennünket az egyház közösségébe, ahol tanítanak bennünket, és utána jön a küldetés, az evangelizáció és a misszió. A misszió azt értjük, amikor odamennek a hithirdetők, ahol még nem ismerik Jézust, a teljesen pogány vagy más világvallások területein. Sok kalocsai iskolánövér és jezsuita atya eljutott egészen Kínáig. Én még találkoztam ilyen nővérrrel,

most volt 105 éves, s élete nagy részét Kínában élte le. Tudott négy nyelven (magyarul, németül, kínaiul, angolul), és el lehet képzelni, milyen erős hite és elszántsága lehetett, amikor húszéves fiatal lányként nekivágott a világnak. Csak a hajóút fél évig tartott, míg Kínába megérkezett. Ahol nem csak sok kételkedő fogadta, de jöttek a világháború, majd a kommunizmus szörnyűségei, amikor üldözték őket, rengeteget szenvedtek, most mégis azt mondta: ha fiatal lennék, visszamennék. Ez a misszió. Olyan helyre menni, ahol még nem hirdették az Evangéliumot.

Csakhogya mi világunkban itt vannak a keresztény gyökerek. Állnak az út szélén a keresztek, a templomok tornyát is látni, a múzeumokban szép bibliai képek, szakrális tárgyak. Használunk sok mindent, ami a keresztény múltunkra emlékeztet, azonban sok ember számára már az sem világos, mit jelent a keresztény szó. Persze, ha megkérdezik egy népszámlálás alkalmával, nyilván nem fogja magát buddhistának mondani, hanem közli, hogy keresztény vagyok, mert megkereszteltek. De amikor invitálják, hogy jöjjön el hitoktatásra, már nemmel válaszol, mondván: rengeteg más dolga van, s a családja, a gyerekei ezt a példát látják. Ebből adódik az, hogy a hagyományosan katolikusnak mondott falvakban is húsz gyerekből jó, ha kettő jelentkezik hittanra. Hát ezeket a családokat kell újraevangelizálni, akiknek még van keresztény gyökerük, de nem sokkal több, mint azoknak, akik semmit sem hallottak Jézusról. A hitre nevelést már egészen kicsi korban el kell kezdeni. Jézusról olvashatjuk, hogy karjára vette és megsimogatta a gyerekeket. Tehát egész kisgyerekekről volt szó, akikben van még minden iránt fogékonyság, tisztaság, s abszolút bizalommal vannak azok iránt, akik szeretik őket. Ugyanakkor örökké kérdezősködnék, mindenre kíváncsiak, s ahogy nőnek, természetesen mindig másra kíváncsiak. Az érseki könyvtárba látogató gyerekektől néha megkérdezem, szeretnek-e, szoktak-e olvasni. Egyre többen nemmel felelnek, ami nagyon elszomorít. Hiszen nem kíváncsiak rá, hogy abban a könyvben mi lehet. Nagyon sok életunt gyerek van ilyen szempontból, akiket csak néhány dolog érdekel, mire eléri a kamaszkort. Ám a kisgyerek még őszinte, nem ismeri a képmutatást (ameddig meg nem tanulja a felnőttektől). Ezek olyan tulajdonságok, amikre nekünk az evangelizációban mindig figyelniük kell. Tehát őszintén, szívből kell hirdetnünk Jézus Krisztust, és azzal a kíváncsisággal kell hozzáállnunk, hogy minél többet meg akarjunk tudni róla. Olvasnunk kell a Szent-

írást, az egyház tanítását, a katekizmust, bele kell kapcsolódnunk az egyháznak a hitébe, tanításába és minél többet megjegyezni róla. Szent Jeromos, a nagy bibliafordító mondta: Aki nem ismeri a Szentírást, nem ismeri Krisztust.

Aki nem erősödik meg a szentségek által, az nem kap erőt ahhoz, hogy igazi keresztény legyen. Mi hogyan hiszünk? Említettem azt a hármast és nem szószaporító mondást, hogy mi hisszük Krisztust. Volt idő, amikor én gyerek voltam, azt mondták, hogy nem is volt Názáreti Jézus. Ezt kitalálták a papok. 2-300 évvel az időszámításunk kezdete után kitalálták. Újabban meg azt híresztelik, hogy Jézus megnősült földi életében. Meg is nőszülhetett volna, mi a házasságot szentségnek tartjuk, de éppen ő mondja, hogy az Isten országáért vállalta ezt az életformát, és buzdít, hogy a Mennyei Atya iránti teljes önátadását megmutassa. Aztán minden mást mondanak még, de nekünk azt kell vallani róla, amit az egyházunk tanít. Ezért kell megismerni a hitünket, s a Szentíráshoz ezért kell a katekizmus. Nézzétek meg, hogy a protestáns egyházak hányfelé szakadtak! Mindegyik kezében ott volt a Szentírás, de egyik így magyarázta, a másik úgy, az egyik ezt tartotta fontosnak, a másik azt, felaprózva az egységes egészben rejlő erőt. Hiszen magyarázni kell annak, aki nem ért valamit. Maga Jézus is magyarázta a Szentírást az apostoloknak. Ismerjük meg Jézus Krisztust úgy, ahogy az egyház vallja róla, hogy egyszerre teljes értékű ember és Isten fia egy személyben. Aztán higgyünk neki, mert azzal az életünket alakítjuk. Ne gondoljuk, hogy az elsőáldozó gyerek a legtokéletesebb, mert még ártatlan. A legtokéletesebb az, aki a célba éréskor ott van a mennyország kapujában. A futóknál nem azt nézik, hogyan startolnak, hanem azt, hogy ki ér a célba. A legtokéletesebb majd akkor lehet valaki, amikor odaér. Éppen ezért Jézus Krisztusnak hinni kell, az életünket is hozzá irányítva, alakítva. Szent Pál úgy kezdte, hogy üldözte Jézust. Utána megkérdezte: Mit kellene cselekednem? Majd éppen egy stadionbeli hasonlatot véve közölte: futok utána. (Mármint Jézus után.) Amikor megöregedett, akkor azt mondta, hogy élek én, de már Krisztus él bennem. Ez volna a cél. Ezek után lehet tanúságot tenni, a hit átadásának ez a legkiválóbb formája, ahogy olvassuk az Apostolok cselekedetében.

Hogyan tehetsz te tanúságot? Először is a beszédeddel. Mindig a leggyakoribb és legkézenfekvőbb, ha elmondjuk a tanúságtevést, mert valamilyen módon mindig megnyilatkozunk. Ha már nem kap-

nak rajta soha trágár beszéden, káromkodáson – mert a haragodat, nemtetszésedet másképpen is ki tudod fejezni –, akkor egyre jobban tisztelni kezdenek, mert az intelligencia, az önmérséklés, az önuralom jeleit érzik megnyilvánulásaidban. Sajnos a fiatalok körében elképesztően terjed a trágár beszéd napjainkban, ami a rossz környezeti hatásnak tudható, hiszen a templomokban, a hittanórákon nem hallhat káromkodást, trágárkodást soha. A családokban, az iskolákban, a baráti társaságokban is jobban oda kellene figyelni erre, a gyermekek érdekében, mert aki nem szokik rá a káromkodásra, annak soha nem kell vigyázni a szavaira. Ez is egy nagy tanúságtevés a mai világban, ahol rögtön a legdurvábban szólítják egymást az emberek. Gondoljunk egy focimeccsre, vagy egy közlekedési dugóra!

A tanúságtevés természetesen nem csak a beszédünkben, de a tetteinkben is megnyilvánul. Mit teszel, ha látod a másik emberen, hogy valami nagy bajban van? Odamész hozzá? Megkérdezed tőle, hogy mi bántja, mitől szenved? Megpróbálsz segíteni rajta? Hogyan viselkedsz a párkapcsolatodban? Hogyan jársz a partnereddel, men-

nyit engedsz meg neki és önmagadnak? Mennyire vagy őszinte, figyelmes azzal, akit társadul választottál? – Az ezekre adott válaszok megannyi tanúságtétel. Lehet, hogy mások kinevetnek azért, mert a hited szerinti értékrendben igyekszel élni. Figyeljétek meg, hogy évek múltán, mondjuk egy iskolatalálkozón derül ki, hogy a régi nagy vagányok, szájhősködők már többszörösen elváltak, zátonyra futottak a párkapcsolataik, a házasságaik, s azokkal együtt az egész életük. Hiszen csak a családok romjait hagyták maguk mögött, s a romokból új palotát emelni kínkeserves dolog. Tehát az, ahogyan élsz, ugyancsak nagy tanúságtétel. Az újraevangelizálás éppen a fiatal korosztálynak szól, értetek és általatok történik a leghatékonyabban. Bizonyos, hogy az összes pap, püspök és az összes szakértő sem tud úgy hatni a fiatalokra, mint ahogy ti tudtok hatni egymásra. Itt vagytok – hála Istennek! – közöttünk, s nektek kell okos, szép dolgokat mondani, okosan és szépen élni, az egyház tanítását újra meg újra – az idők jeleinek figyelembe vételével – megfogalmazni, hogy kilábalhasson a világ az erkölcsi válságából. Van feladatotok, és az evangelizáció, a misszió sikere rajtatok is múlik.

Egy másik embernek lehet adni csokit, valami pénzt, ez csak fantázia dolga. De biztos az, hogy a legnagyobb dolog, ha valakit az élet értelméhez, céljához, Jézus Krisztushoz segítetek a hit átadásával, mert a hit kegyelem, amihez szükség van a ti szavatokra, a ti példátokra is. Ezért is vagyunk itt évről évre, ezért jöttünk el most is Nagymarosra, hogy a hitben megerősödjünk. Egymást látva, hallgatva és megértve rájöhetünk, milyen sokan vagyunk, milyen sokat tehetünk. Ehhez kell kérnünk a Hit évében Isten kegyelmét, hogy ti magatok is megerősödjetek, és a hitnek kiváló tanúi lehessetek.

(Nagymarosi Ifjúsági Találkozó, 2012. október 9.)

HIT ÉVE 2012
2013

Szegedi piaristák ünnepén

Ennek a szegedi piarista iskolának látszólagos önellentmondása, hogy nagyon új, ugyanakkor nagyon régi. Hiszen az épület építésére még az idősebb diákok emlékezhetnek, magára a templomra is, ugyanakkor most a 250. tanéve kezdődött el. Sőt, a piarista hagyományok még mélyebb gyökerűek ebben a szép Tisza-parti városban, hiszen 1712 óta – tehát immár háromszáz éve – itt vannak az iskolaalapító piarista atyák, de áldásos tevékenységüket nem gyakorolhatták a kommunizmus évtizedeiben. Szegeden talán nincs is másik olyan intézmény, amelyik ekkora múlttal dicsekedhetne.

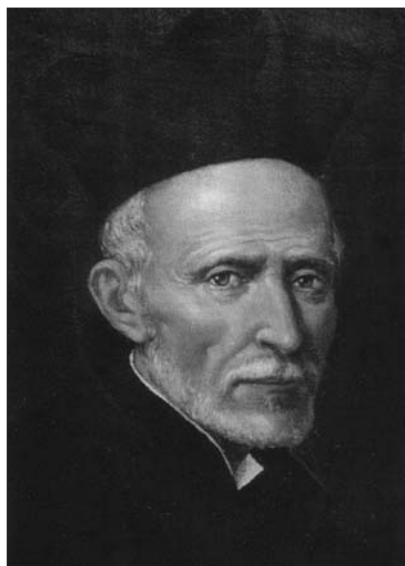
Névadója nem véletlenül lett az itteni születésű Dugonics András piarista szerzetes, akire íróként, matematikusként, egyetemi tanárként emlékezik az utókor. Összegyűjtötte saját korának szólásmondásait, az akkori embereknek bölcs szavajárásait, s nélküle a 18. és 19. század magyarságáról sokkal kevesebbet tudnánk. Tanított, kutatott és alkotott nagy szorgalmatossággal. Az Etelka és sok más irodalmi mű fűződik a nevéhez, és olyan szavakat is kitalált, amiket a fizikában és a matematikában máig használunk, hogy általa a magyar nyelv szebb és érthetőbb legyen. Pedig őseit tekintve ő dalmát volt, de esetében is lehet látni, hogy magyar az, aki vállalja a magyarságát, és tesz valamit a magyar kultúráért.

Ennek az iskolának sok-sok nagy egyénisége volt. Itt tanult annak idején Bálint Sándor, a legszögedibb szögedi. Volt olyan tanára is, aki írónemzedékeket nevelt fel: Sík Sándor, a későbbi rendfőnök, aki ugyancsak nagy hírnevet szerzett, szilárd alapokat épített ennek az iskolának.

Kalazanci Szent József minden katolikus iskolának a fővédő-szentje, és természetesen a piarista rendnek az alapítója. Erről az igen hosszú életet megélt szentről minden bizonnyal nagyon sokat hallottatok már, mert piarista diákként illő elolvasni róla legalább egy életrajzot. Megismerve az ő életét, és azt, hogy mit is tett abban a korban (ezeröt-ezerhatszáz évesek), aminek még ma is érezzük az üdvös hatását. Ő volt az, aki elsőként felállította azt a nép-

iskolát, ahol a szegény gyerekek ingyen tanulhattak, és nagyon magas műveltséget adott akkoriban számukra, hogy azzal boldoguljanak. Azt kell mondanunk, hogy örök példát állított, amiből sokat lehet tanulni.

Belegondolni, hogy egy ilyen szép ünnepen, mint a mostani, vajon mit mondana nekünk a régen élt Szent? Biztos vagyok benne, hogy először arra tanítana bennünket, hogy hitünkben mélyüljünk el. Különösen a Hit éve alkalmas erre. Az a kor sem volt mentes a válságoktól, az egyháznak is megvoltak a maga gondjai-bajai. Amikor Kalazanci Szent József,

Kalazanci Szent József

mint spanyol esperes járta a plébániákat, azt tapasztalta – feljegyezték az életrajzából –, hogy egyes helyeken még a papok is alig ismerik az alapvető imádságokat. Akkor mit képzeljünk a népről, amelynek prédikáltak... De ennél is jobban megdöbbenette az a sok tudatlan gyerek, akiket Rómában látott. Nem csak az írás, az olvasás és a számolás tudományától álltak rettentően távol, de ott élve a kereszténység központjában, még semmit se tudtak Jézus Krisztusról. Ezt tapasztalva határozta el, hogy a kettőt összeköti, s a keresztény hitben mélyíti őket, komoly tudást és műveltséget adva nekik. Ehhez nagyon egyszerű eszközöket használt fel: először is belevitte a rendet a tanulásba. Egyébként is, minden szerzetesrend magában hordja azt a gondolatot, hogy nem lehet össze-viszsa élni, csak meghatározott rend szerint. Ő belevitte a rendet a tanulásba is, amit mindmáig megkövetelnek a piarista atyák. Mondván: nincs értékesebb az időnél. Persze fiatal korban azt hisszük, hogy ó, annyi időm van, de aztán rájövünk, hogy egyre kevesebb. Ha pedig az idő kevés, akkor azt jól kell beosztani, hogy először a szükséges dolgokat tegyük, utána a hasznosat, és csak legvégül a kellemeset. Ha valaki ezt megtanulja, akkor rend lesz a tanulásban, a munkában, az életében. Persze a diákok általában a fordítottját szeretik...

Kalazanci Szent József megtanította a munkás életre a diákjait.

Mert a diáknak az a munkája, hogy tanuljon, és elvárta a becsületes munkát a tanároktól és a diákoktól egyaránt. Bibó István szintén a szegedi piaristáknál tanult, bár református volt. Elmondása szerint a piarista atyáktól rendkívül nagy fegyelmet és munkaszeretetet tanult. Láttá példájukon azt, hogy becsületesen készülnek az órákra és a talentumokat kama-

A szegedi Piarista templom

toztatni akarják a diákoknál. A mai időkben nagyon sok munkanélküli ember van. Meggyőződésem, hogy nemcsak azért, mert nem találnak munkát, hanem mert egyesek nem is akarnak dolgozni. Messzire nyúlnak vissza a szálak, mert már tanulni sem akart annak idején. Márpedig ki kell használni az időt a tanulásban, hiszen olyan kötelesség ez, amivel éppen a keresztény életformának tesztet eleget.

Megtanította Kalazanci Szent József a szegénységnek a szeretetét is. Ha valakinek ezt mondják a mai időkben, akkor biztosan azt feleli, hogy abból ő nem kér, mert inkább gazdagabb szeretne lenni. Csakhogy már rájöttek arra a tudósok is, hogy ez nem mehet így tovább, nem lehet annyit pazarolni, mert az ökológiai lábnyom egyre nagyobb, ha sokkal többet felélünk ebből a világból, mint amivel normálisan beérhetnénk. Ettől függetlenül sajnós az emberiség egy része nagyon pazarló életet él, helyett, hogy gondolna a szegényekre is. Kalazanci Szent József viszont úgy gondolkodott, hogy miközben gondoskodik a szegényekről, maga is nagyon egyszerű életvitelt választ, mert ha takarékosan él, többet tud adni.

A fegyelem mellett a takarékoságra is nevel a piarista iskola, a hivalkodásoktól szerény életvitelre, közösségi szellemre, egymás megbecsülésére, szeretetére. Mert nagy híja van ma a közösségeknek. Az iskoláknak is sokszor az a fő szempont, hogy piacképesek

Ünneplő piaristák Szegeden

legyenek, és minél több versenyt nyerjenek meg diákjaik. Ami még helyén is volna, de ez nem minden. Fontosabb a közösségteremtés, ahol az emberi értékek kibontakozhatnak, a másikat elfogadjuk, iránta jóindulattal viseltetünk. Ez a közösség alapja, s az emberi együttélésé. Családok azért bomlanak fel, azért van annyi sok veszekedés meg széthúzás a világban, mert az emberek nem keresik a közösséget, önmaguk akarnak érvényesülni. A piarista gimnázium arra tanít bennünket, hogy keressük a közösséget. Holnap megyek Kecskemétre, a piarista öregdiákok találkozójára, örülni annak, hogy együtt vagyunk, és őszintén érdeklődünk a másik felől, hogy mi történt vele és mit csinál. A piarista tanáraink közül mindre visszaemlékszem, arra viszont már nemigen, hogy az órákon mi mindenre tanítottak, de azt, hogy milyenek voltak, egy-egy szóval is el tudnám mondani, mert a tetteik előttem állnak, mert számomra példák maradtak.

Kalazanci Szent József egész hosszú életével adott nekünk példát. Pedig nagyon sokat szenvedett. Nem csak testi bajai voltak, de sok meg nem értés vette körül, mi több, a rendjéből is kitették. Igaz, végül győzedelmeskedett az igazság, és nagy elismerésekben részesült. Ő olyan béketűrő lélekkel viselte a megpróbáltatásokat, mint az ószövetségi Jób. Közben megtanított bennünket arra, hogy a nehézségek, a megpróbáltatások ellenére, a szeretet, a jó lélek

táplálta jó cselekedeteket számon tartja és előbb-utóbb megjutalmazza az Isten.

Ma, amikor az oktatás-nevelés válsága sokszor politikai pártok martalékává válik, hallunk ilyeneket, hogy majd sztrájkolni fognak a pedagógusok. Ha valaki Kalazanci Szent Józsefnek mondta volna a tanártársai közül, hogy a jövő héten sztrájkolnak, biztos azt válaszolja: nem is vagytok akkor rendtagok. Mert a tanítás hivatás, az pedig nem ismeri a sztrájkot. A szülői, az orvosi vagy a papi hivatás sem. Sztrájkolhat valaki úgy, hogy nem látja el a gyerekét vagy a betegét? De ha nekem azt mondanák a papok, hogy vasárnap nem misézünk ezért meg azért, felfüggeszteném őket. Mert a hivatásban nincsen sztrájk. A tanításban sincs, ahogy a tanulásban sincs. Nekünk meg kell mindent tenni, hiszen Isten kegyelmét sem holmi külső erőiben bízva várjuk. Csak a magunk szorgalmára és munkálkodására számíthatunk, Kalazanci Szent József is erre tanít bennünket példamutatásával. Sík Sándor oly szépen összefoglalta a himnuszában, amitől ma se tudunk különbeket mondani: hitre, tudásra, szép életre, jóra, példaadónk példát adott azért, hogy abból tanulva, később mi is példaadók legyünk.

(Szegedi Piarista templom, 2012. november 23.)

HIT ÉVE 2012
2013

Együtt az igazság, a szolidaritás útján

Krisztusban Szeretett Testvérek! Való igaz, hogy harmadik nekirusgaskodásra tudtam eljönni ide, a Tassi Református Egyházközségbe az egység hetében, de egy alkalommal a betegségem akadályozott, más alkalommal pedig a püspöki karban betöltött szerepem miatt, a hivatali elfoglaltságom vezérelt másfelé. A Püspöki Karban a keresztény egységnek vagyok a megbízottja a Katolikus Egyházon belül. Az egyházszervezeti kérdésekről, a karitás, a hittan, az építkezések és az egyházművészet helyzetéről, illetve a keresztény egység magyarországi helyzetéről az én reszortom tájékoztatni Rómában a Szentszékét.

Ha protestáns módon fogalmaznék, bizonyos fokig predesztinálva is vagyok erre, hiszen őseim között reformátusok és evangélikusok is voltak. Nekem már katolikusok a szüleim, és miután gyóni vagyok, gyermekkoromtól megtapasztaltam azt, hogy még a rokonságomon belül is vásárnaponként háromfelé mentek az emberek, mivel van katolikus, református és evangélikus templom is a községünkben. Valamiképpen már akkor is olyan bántónak, illetve fájdalmasnak találtam, hogy keresztény emberek, a Krisztust követők megoszlásban vannak. Persze erről nem mi, az itt összegyűlték tehetünk, de a mi feladatunk kérni Istenünket, hogy ezt a megosztottságot, amennyire lehet, minél előbb orvosolja. Legyen meg a keresztény egység! Mert már ez a tassi ökumenikus imahét is reményekre jogosít fel bennünket, hogy az eddigieknél szebb eredményeket érjünk el találkozásaink során a keresztény egység erősödése terén.

Talán nem felesleges, ha először kicsit visszatérek a múltjába részben a szétszakítottságunknak, részben pedig annak a törekvésnek, ami odáig vezetett, hogy most például Tasson is itt vagyunk, együtt vagyunk.

Már az ősegyházban is voltak ellentétek a hívek között. Egyébként szinte majdnem törvényszerű az, hogy ahol szellemi dolgok vannak, ott az emberek sokkal inkább megoszlanak. Mert a fizikai munkákat tekintve mindig kevesebb a megoldási lehetőség, mint szellemi-elvi síkon.

***Ez a Tassi Ökumenikus Imahét is reményekre
jogosít fel bennünket, hogy az eddigieknél szebb
eredményeket érjünk el találkozásaink során,
a keresztény egység erősödése terén***

ember közeledett az egyházhoz, aki nem feltétlenül a meggyőződésétől vezérelve ment oda, hanem a kapott kiváltságok miatt. De jelentős felhíguláshoz vezetett az is, hogy a Római Birodalmat egyre jobban elárasztó barbár népeket gyorsan megkeresztelték. Holott bennük nem volt – tanításuk hiánya miatt nem is lehetett – az a mély lelkiület, ami korábban az üldözött keresztényeket jellemezte. Ez a felhígulás nagyon sok, elsősorban erkölcsi vonatkozásokban különböző nézetet kutyult össze az emberek fejében. Amíg az ősegyház idején az úgynevezett eretnokségek leginkább az Istennel, a Szentháromsággal és Jézus Krisztus személyével kapcsolatos tévedések voltak, addig a 313. utáni időkben inkább az erkölcsi vonatkozású kérdések jelentették a szakadárságot. Ráadásul a Milánói ediktumot Nagy Konstantin uralkodótársa, Licinius keleti császárral együtt adta ki. Amíg a Római Birodalom nyugati részét elárasztották a barbár népek, addig a keleti részen ugyancsak

Mert ez utóbbinál már érvényesülnek a fölfogások, az értékek megítélése közötti különbségek. Már az őskereszténységben benne volt a megosztottságnak a szelleme. Gondoljunk Pálra, aki azért háborgott hallgatóságára, mert amíg az egyik őt, addig a másik Apollót követte, pedig még alig múlt el néhány évtized Krisztus föltámadása óta. Főként attól az időtől kezdődően volt megfigyelhető a megosztottság, amikor 1700 éve megszűnt az üldöztetés, s a Milánói ediktummal Nagy Konstantin császár fölszabadította a kereszténységet, sőt kiváltságokat is adott az egyháznak. Ez utóbbiakkal magyarázhatóan sok olyan

megerősödött Bizánc, melynek császára fenntartotta magának a jogot arra is, hogy zsinatokat hívjon össze, beleszólva szinte minden fontosabb egyházi kérdésbe. Ez az uralkodói magatartás egyébként végigkísérte a kereszténységet később is, ez volt az úgynevezett investitúra harc. De ez nem csak a katolikusoknál volt megfigyelhető. Gondoljunk az északi protestáns államokra! Nagyon sokáig komoly beleszólása volt a norvég, a svéd vagy az angol királynak a vallási kérdésekbe. Ezek a hatalmi villongások viszont nem tettek jót senkinek.

A keresztények tekintetében 1054-ben jött az első nagy szakadás, amikor az egyház – követve a Római Birodalmat – ugyancsak két részre szakadt: keletre és nyugatra. S ez utóbbinak valahol itt volt a határa, Magyarországon. Mert ha elmegyünk akár román, akár orosz területre, ott már ortodoxokat találunk ma is. Tehát Magyarorszáig tartott a latin kereszténység. Ezt a szakadást azután próbálták orvosolni a lyoni, firenzei és más zsinatokon, de sosem sikerült, hiszen a török megszállta Bizáncot, ahol az iszlám máig konzerválódott.

Azután jött az 1517-es reformáció, először Luther Mártonnal, majd Kálvin Jánossal, ami ismét csak megbontotta a kereszténység egységét. Sok oka van a reformációnak, s egy könyvtárnyi irodalma is. Ma már oda jutottunk, hogy tisztábban látjuk. Elismerjük azt, hogy mindkét oldalon voltak gyarló és bűnös emberek, akik ugyancsak közrejátszottak az egyház szétszakításában. Nemsokára, 2017-ben lesz ötszáz éve ennek a szakadásnak. Az egyik protestáns püspök azt mondta, hogy ők ezt nem ünnepelni fogják, hanem megemlékeznek róla. Mi katolikusok is így vagyunk vele, hogy emlékezünk rá, nincs azon mit ünnepelni, hogy szétszakadtunk. Inkább tanulnunk kellene belőle.

Később a protestáns egyházak is sok részre oszlottak. Ha például Amerikára gondolunk, ott szinte minden utcasarkon van egy protestáns felekezet. Mert a keresztény egység újkori mozgalma protestáns oldalról indult ki. Amit a katolikusok is akartak, de valahogy úgy, hogy gyerekek vissza, és minden el lesz felejtve. Csakhogy ezt már nem lehetett megvalósítani, annyi minden történt az évszázadok során. Viszont a protestáns egyházakban, különösen a missziós területeken érezték azt, hogy nagyon nehéz nekik az ígét hirdetni, mert ezek a bennszülöttek azon álmélkodnak, hogy te ezt vallod, te meg azt vallod. Mindenki mondja a magáét – még maga a bennszülött is –, de akkor most melyik az igazság?

Mi már beleszülettünk ebbe, nekünk ez a megosztottság magától értetődő. De ha olyan emberekhez megy el az igehirdető, akik semmit

II. Vatikáni Zsinat

sem hallottak addig a keresztény hitről, majd jön egy másik, aki ugyanarról valami mást mond, naná, hogy kételkedni kezd az igazság hollétében. A protestánsok is érezték, hogy ezen változtatni kell. Paul Watson lelkész kezdte el jó száz évvel ezelőtt, 1908-ban, és Edinburghban 1910-ben volt az első ökumenikus találkozó. Akkoriban határozták el, hogy legyenek – a mostanihoz hasonlatos – imahetei a keresztény egységnek, és ezt eredendően a két főapostol ünnepei közé tették. Mert tegnap volt Szent Pál megtérésének, és most lesz Szent Péter székfoglalásának ünnepe.

Aztán a katolikusoknál – tavaly volt ötven éve – elkezdődött a II. Vatikáni Zsinat. Négy évig tartott, amire már protestáns teológusokat is meghívtak, és akkoriban a Katolikus Egyházban már működött egy olyan titkárság Rómában, ami a keresztény egység ügyét szorgalmazta, sokféle mozgalmat, szervezést indítva el. Ez a ma is működő Keresztény Egység Titkársága. Az Egyházak Világtanácsával ők is kidolgozói az imahetek programjának, amit egy kis füzetben évente megjelentetnek.

A mostani hétre az indiai keresztények helyzete a téma. Nem csodálatos ez? Mi itt vagyunk a Kiskunság közepén, és azt a programot vesszük elő, amit az indiai keresztények fogalmaztak meg, méghozzá azazal a szándékkal, hogy köztük is legyen egység. Hiszen tudjuk, hogy Indiában a mai napig élő a kasztrendszer. Ami olyan elképesztő megkülönböztetést jelent, hogy például a dalitokat, vagy a páriákat annyira megvetik, hogy más kasztbéli szóba sem áll velük. Érdekes és szép dolog, hogy bár a dalitok a legszegényebbek, mégis köztük van a legtöbb hithű keresztény. Azt szeretnék, hogy felhívjuk a figyelmet az Ázsiára ugyancsak jellemző keresztényüldözésre, s ők is olyan békésen él-

hessenek hazájukban a többi vallás követőivel, mint nálunk az evangélikusok, a reformátusok és a katolikusok.

Erre az imahétre Mikeás prófétának a könyvét vették alapul, kiragadva belőle egy gondolatot: Mit kíván tőled az Úr? Mikeás prófétát nagyon fontosnak tartjuk mi keresztények, hiszen az ő írásaiban van szó a jövődőlésről, hogy a Messiás Betlehemben fog megszületni. Mikeás próféta megosztott országban él, csodálatos jövődöléseket tesz, és közben arra tanít, hogy meg kell keresnünk az Istenhez vezető utat. Miután felteszi az említett kérdést, hogy: Mit kíván tőled az Úr? – erre azt mondja a próféta: „Váltsd valóra az igazságot, és hűséggel, hajlíthatatlanul tarts ki az Isten mellett!”

Ez egy olyan gondolat, amit mi, keresztények is azonnal elfogadunk. Váltsd valóra az igazságot! Valóra váltjuk? Jogászoknak szoktam mondani: önök tudják legjobban, hogy a földön nincs igazság. Legfeljebb megyünk felé, de ugyancsak megrogynak a lábaink, annyi igazságtalansággal kell közben szembenézni. Ha mindenütt a bűnt, a fertőt látni, hogyan váltsuk valóra a prófétai igazságot? Katolikus Püspöki Karunknak pár évvel ezelőtt volt egy körlevele ezzel a címmel: Igazságosabb és testvériesebb világot! Mert jól tudjuk azt, hogy igazságos és testvéries világ nem lesz soha ezen a földön, de igazságosabb és testvériesebb még lehet, ha minél többen összefogva törekszünk erre. Mert aki az igazságnak sem próbál megfelelni, az szeretetről ne beszéljen.

Jézus azt kérte a Mennyei Atyától az Utolsó vacsorán, az úgynevezett főpapi imájában, hogy az őt követő keresztények egyek legyenek. Mert tudta, milyen az ember, ezért imádkozott a mi egységünkért. Hozzá kell fordulnunk, mert – ha emberi erővel nem tudjuk megoldani –, akkor csak Isten tudja az egységet köztünk helyreállítani, ha mi is akarjuk. Ha a Szentlélek által ebbe az irányba teszünk nagyobb lépéseket – és tettünk már ilyeneket az elmúlt időszakban, amik komoly megegyezésekhez vezettek –, akkor a hit egységbe tudja rendezni és tartani a keresztényeket.

Tehát ha Jézus azt kéri a Mennyei Atyától, hogy mi egyek legyünk, akkor nekünk az ő végakarátának kell eleget tennünk. A végrendeletet még manapság is tiszteletben tartják a rendes emberek. Ezért is vannak az egység hetek, hogy a közös imádságok, a közös cselekvések által egyek legyünk. Mert ezek által közelebb kerülve egymáshoz, együtt mehetünk abba az irányba, hogy az egység mind a tanításban, mind a szentségekben létrejöhessen. Mert ez volna az igazi cél. Utána még azt is mondja Jézus az Utolsó vacsorán: „Az az én parancsom, hogy szeres-

sétek egymást!” Hát persze – csóválhatja a fejét bárki –, de lehet-e a szeretetet parancsolni? Ahogy általában értelmezzük a szeretet, úgy nem, mert az legtöbbször csak az érzellemmel adekvát. A fiatalok számára még inkább. Csakhogy Jézusnál a szeretet akarat. Azt pedig már lehet parancsolni, sőt kell is, különben az ember könnyebben beérné a kevessebbel.

Jön a mai napnak csodálatos evangéliuma az irgalmas szamaritánusról. Valójában Jézus önmagáról mondta el ezt a példabeszédet. Ő az irgalmas szamaritánus, akinek az egyházatyák kifejtik, hogy a rabló nem más, mint a gonosz lélek, aki bennünket az útszélre vet. Jön Jézus, az irgalmas szamaritánus, felvesz bennünket, és elvisz abba a fogadóba, ami az Isten országa. Tehát önmagát adja ahhoz a példabeszédhez, amit cselekvésül szán másoknak. Hangsúlyozva: az a felebarátod, aki jót tett veled, hát menj, és tégy hasonlóképpen. Ha mondjuk valakinek a háza leégett, vagy valami karambolt szenvedett, akkor is oda kell mennem segíteni, ha nem érzek vele szemben szimpátiát, esetleg az ellenségemnek tekintem. Mert akaratilag meg tudom tenni, hogy bár rossz a viszonyunk, de mert nagy bajban van, segítsek rajta. Jézus szerint ez a cselekvés az igazi szeretet. Ő maga jár elől jó példával. – A mai napnak pontosan ez a gondolata: úton a szolidaritásban.

Ezt az idegen szót már mindenki érti. De azt is értenünk kell, hogy Jézus a mi üdvösségünkért szállott le a mennyből, értünk feszítették meg és értünk támadt föl. Az ő élete értünk volt. Ez arra biztat bennünket, hogy a példáját követve mi se éljünk önzőn. Igaz, annál könnyebb nincs, mint amikor magára gondol az ember, de az ilyen önzés elúzi a barátságokat, a szeretetet. Gondolnunk kell embertársainkra, s tenni is értük, mert Jézus példája csak a szolidaritással, a jó tetteinkkel követhető a mindennapok emberi kapcsolataiban. Ha ez meg tud valósulni, akkor az egység mindig közelebb kerül egy lépéssel a megvalósuláshoz. Ha mi keresztények krisztusi emberek vagyunk, akkor úgy kell cselekednünk, ahogy ő tette. A minap egy színházrendezővel hallgattam beszélgetést, aki azt mondta, hogy ő mindig azt mondja a színészeinek: valósítsátok meg azt, amit játszatok, éljétek bele magatokat abba, amit tesztek. Jézus nem azt mondja, hogy játsszunk, mímeljünk, hanem legyünk olyanok, mint ő. Olyanok, a mi helyzetünkben. Nyilván nem szó szerinti utánzást kíván, hanem hasonló lelkiséget és magatartást.

Persze, amikor valami nehézségem támad munkahelyen, családban, bárhol a világon, megfordulva így hangzik a kérdés: Mit tenne Jézus az én helyemben? Hogyan viselkedne, mit cselekedne? Aki ismeri a Szent-

írást, ismeri a keresztény tanítást, és kéri a Szentlelket, előbb-utóbb segítséget kap ahhoz, amit neki tennie kell, amit Jézus is elvállalna.

Mindennek a megvilágítása a mi feladatunk az egymásért való létben, mert ez a tanúságtevésnek a leghatékonyabb formája. Hogy a világ milyen, azt nem kell magyarázni, mindenki tudja mennyire istentelen, elvilágiasodott. Sok mindent tapasztalunk magunk körül, és már nem elég átütő erejű a szavunk, de ha jótetteink által is misszionálunk, akkor sokakat vezethetünk még az igaz hit útjára. Assisi Szent Ferencről mondják, hogy amikor

kor testvérével ment az úton, hazaérve azt mondta neki: most prédikáltunk. Mire a testvér elképedve: Hiszen egész úton ki se nyitottuk a szánkat! Mire a válasz: most nem is a szánkkal prédikáltunk, hanem azzal, ahogy mentünk a kijelölt utunkon, ahogy viselkedtünk. Mert maga a példamutató élet a leghatásosabb prédikáció egy másik ember számára. Maga az életünk a legbeszédesebb tanúságtevés, hogy hogyan állunk a másik emberhez, a családukhöz, a környezethez, van-e bennünk késztetés, hogy másokért éljünk, munkálkodjunk.

Nyilván nem azonnal fizetődik ki a jótétel. Ezért van, aki azt mondja, hogy majd bolond leszek másoknak segíteni, van énnekem épp elég bajom, ráadásul sokszor csak ráfizetek arra, ha másoknak jót teszek. De ez nem úgy működik, hogy valaki jót tesz, és azonnal el is nyeri a jutalmát, mint a mesékben. Ez csak hosszú távon fizetődik ki, de kifizetődik, mert a boldogságnak a legbiztosabb megvalósulási formája. Mert ne felejtjük el, az önző ember nem lehet boldog, csak az önzetlen. Éppen ezért, ha nagyon el vagyunk keseredve, meg sok bajunk van, akkor keressünk olyat, akinek még nagyobb baja van, és segítve rajta, próbáljunk megfeledkezni a magunk bajáról. Higgyük el, könnyebben viseljük azután a saját nyűgünket, bánatunkat, mert valamiképpen eltölt annak az örö-

me, hogy jót tudtunk tenni még sanyarúbb sorsú embertársunkkal. Ahogy a szegény emberen is legtöbbször a hasonló sorsú segít, nem az, aki könnyen megtehetné. Mert a hasonló sorsú pontosabban érti, jobban átérzi a problémáját. A fukarsággal élő gazdag emberek is talán ráébrednek arra lassacskán, hogy nem tudunk semmit átvenni a másvilágra. Semmit, csak a lelkünket. De ahogy a Jelenések könyve írja, a tetteink elkísérnek bennünket. Akár rosszak azok, akár jók. A hit azért kell, hogy segítsen, hogy legyen erőnk jónak lenni. Mert az ember gyakran érzi azt, hogy belefáradt, beleunt az életébe, nincs hozzá már ereje, de akinek hite van, az mindig kap új erőt. Tehát óriási szükségünk van hitre, hogy a jótetteink kísérhessenek bennünket a végső úton, s magunk mögött jó emlékeket hagyva távozhassunk. Ez nem egy-két jó cselekedettel, hanem csak a másokért való étellel érhető el. Hosszú a szolidaritás útja, amelyen sosem tudjuk elérni a teljességet, mert minden nap újabb feladatokkal lát el bennünket, miközben új problémákkal kell szembenéznünk, annak kell mindig megfelelnünk.

Minél közelebb kerülünk Jézus Krisztushoz, annál közelebb kerülünk egymáshoz. Ez adja ennek az egységnek az igazi célját, ezért kell együtt imádkoznunk, együtt tevékenykednünk, s mindazt, amit Krisztustól kaptunk, együtt továbbvinnünk. Keresztény eleink megtették a kötelességüket, most rajtunk a sor, hogy küzdjünk az igaz keresztény hitért. Mert a kereszténység fenntartásához a világban a mi láncszemünk is szükséges.

A példakövetéshez kérjük Isten kegyelmét, aki egyedülálló példáit adja az egymásra utaltságnak, a szeretetközösségnek és a szolidaritásnak. Egyesíts bennünket, hogy mi is így éljünk! Taníts bennünket, hogy megosszuk a reménységünket, amit azokban az emberekben találunk, akik az életért küzdenek világszerte. Az ő kitartásuk lelkesítsen bennünket, hogy legyőzzük saját megosztottságunkat, hogy szent egyetértésben éljünk és szolidaritásban járjunk egymással. Vezess bennünket igazságosságban és békében!

*(Ökumenikus hét,
Tass, református templom, 2013. január 26.)*

Tartalom

Evangeliumi tanúságtétel a hit bátorságával	4
Szabad kereszténység	6
A Hit évének megnyitása	10
Újraevangelizáció – az egyedüli megoldás	15
A tiszta lélek jövője	23
Hit és politika	27
Október 23 – a nehéz ünnep	34
Ha van hitünk, az nagy kegyelem	38
Jótetteinkkel emberibb a világ	42
A karitásról advent idején	47
Imádkozzál és dolgozzál!	53
A vértanú példája	58
Szent család vasárnapja	62
Nagymarosi ifjúsági találkozó	67
Szegedi piaristák ünnepén	73
Együtt az igazság, a szolidaritás útján	78

Tisztelt Közreműködők!

A szerző és a kiadó hálás köszönetet mond mindazoknak, akik kiváló szaktudásukkal, önzetlen munkájukkal segítették e kötet megjelenését, kiadását: Koloh Elek szerkesztőnek és Fischerné Grócz Zita lektornak. Továbbá köszönet a képekért a vatikáni sajtóügynökségnek, Szűcs Brigitta fotósnek, valamint Kalocsa Város Önkormányzatának.

**Ez a kötet nem jelenhetett volna meg
az alábbi partnereink értő segítségével:**

Apostag Önkormányzata
Baja Város Önkormányzata
Dabas Város Önkormányzata
Dunavecse Város Önkormányzata
Fülöpjakab Önkormányzata
Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata
Kunadacs Önkormányzata
Kunbaracs Önkormányzata
Ladánybene Önkormányzata
Soltvadkert Város Önkormányzata
Tass Önkormányzata
Városföld Önkormányzata

Kiadó:
Farkas Galéria Bt.
Wojtyla Ház Nonprofit Kft.
Felelős kiadó: Pásztor Jolán

Szerkesztő: Koloh Elek
Lektor: Fischerné Grócz Zita
Munkatársak: Klingert Gizella, Kolláth Andrea,
Molnár Zoltán, Varga Brigitta

Nyomdai munkák:
Print 2000 Nyomdaipari és Szolgáltató Kft.
Felelős vezető: Kovács András
ISBN 978-615-5064-05-0